

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग एक-ल

वर्ष ६, अंक ३९(४)]

सोमवार, ऑगस्ट ४, २०१४/श्रावण १३, शके १९३६

[पृष्ठे २९, किंमत : रुपये १६.००

असाधारण क्रमांक २३१

प्राधिकृत प्रकाशन

(केंद्रीय) औद्योगिक विवाद अधिनियम व मुंबई औद्योगिक संबंध अधिनियम यांखालील
(भाग एक, चार-अ, चार-ब आणि चार-क यांमध्ये प्रसिद्ध केलेल्या अधिसूचना, आदेश व निवाडे यांव्यतिरिक्त)
अधिसूचना, आदेश व निवाडे.

उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ४ ऑगस्ट २०१४.

अधिसूचना

महाराष्ट्र माथाडी, हमाल व इतर श्रमजीवी कामगार (नोकरीचे नियमन व कल्याण) अधिनियम, १९६९.

क्रमांक युडब्ल्यु.२०१४/प्र. क्र.३१३/कामगार-५.—महाराष्ट्र माथाडी, हमाल व इतर श्रमजीवी कामगार (नोकरीचे नियमन व कल्याण) अधिनियम, १९६९ (सन १९६९ चा महा. ३०) च्या कलम ४ चे पोट-कलम (१) द्वारे आणि यासंबंधात महाराष्ट्र शासनास समर्थ करणाऱ्या इतर सर्व प्रदान करण्यात आलेल्या प्राधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन याद्वारे, संपूर्ण राज्यातील मच्छिमारी उद्योगातील, मच्छिमारी करणे, गोळा करणे, भराई, उतराई, साफ करणे, साठवणूक, वाहून नेणे, तोलणे, मापन करणे, सुकविणे अथवा अशा कामाशी संबंधित असणाऱ्या अनुषंगिक कामाशी संबंधित रोजगारासाठी खालीलप्रमाणे योजना तयार करित आहे. सदरहू योजना उक्त अधिनियमाच्या कलम ४ च्या पोट-कलम (१) च्या परंतुक (ए) मधील तरतुदीनुसार पूर्वप्रसिद्ध केलेली नाही.

योजना

महाराष्ट्र मच्छिमार उद्योगातील मच्छिमार आणि इतर श्रमजीवी कामगार
(नोकरीचे नियमन व कल्याण) योजना, २०१४

१. शीर्षक.—या योजनेस महाराष्ट्र मच्छिमार उद्योगातील मच्छिमार आणि इतर श्रमजीवी कामगार (नोकरीचे नियमन व कल्याण) योजना, २०१४ असे संबोधण्यात यावे.

२. उद्दीष्टे व प्रयुक्ती.—(एक) उद्दीष्टे.— मच्छिमार उद्योगातील मासे पकडणे, गोळा करणे, भराई, उतराई, साफ करणे, ढीग करणे, वाहून नेणे, तोलणे, मापन करणे, सुकविणे ही किंवा अशा तऱ्हेच्या कामाचा ज्यात त्यांच्या पूर्व तयारीच्या किंवा अनुषंगिक कामासंबंधात नेमलेल्या असंरक्षित कामगारांचा पुरेसा पुरवठा व त्यांच्या कामाचा यथोचित व पूर्णतः उपयोग याची निश्चिती करणे, त्यांची कामे कार्यक्षमतेने पार पाडण्यासाठी आणि सामान्यपणे असी कामे करणाऱ्या असंरक्षित कामगारांच्या नोकरीच्या अटी व शर्ती यासाठी अधिक चांगल्या तरतुदी करणे व त्यांच्या सर्वसाधारण कल्याणासाठी तरतूद करणे, ही या योजनेची उद्दीष्टे आहेत.

(दोन) प्रतियुक्ती.—ही योजना महाराष्ट्र राज्यातील मच्छिमारीच्या ठिकाणी कार्यरत असलेल्या मच्छिमार बोट मालक, मच्छिमार बोट चालक, नाखवा, वितरक यांना सोबतच्या अनुसूचित उल्लेखित मासे पकडणे, गोळा करणे, भराई, उतराई, साफ करणे, वाहून नेणे, तोलणे, मापन करणे, सुकविणे ही किंवा अशा तऱ्हेच्या कामाचा ज्यात त्यांच्या पूर्व तयारीच्या किंवा अनुषंगिक कामासंबंधातील कामांकरिता लागू होईल.

(१)

३. प्रारंभ.— (एक) या योजनेचे खंड १४ आणि १५ ही योजना राजपत्रात प्रसिद्ध झाल्याचे दिनांकापासून अंमलात येतील.

(दोन) या योजनेचे उर्वरित खंड ही योजना राजपत्रात प्रसिद्ध झाल्याच्या दिनांकापासून अंमलात येतील.

४. स्पष्टीकरण.— (१) या योजनेत अन्यथा करून आवश्यक असल्याखेरीज.—

(ए) “ अधिनियम ” म्हणजे महाराष्ट्र माथाडी, हमाल व इतर श्रमजीवी कामगार (नोकरीचे नियमन व कल्याण) अधिनियम, १९६९ (सन १९६९ चा महा. ३०) होय.

(बी) “ मंडळ ” म्हणजे अधिनियमाच्या कलम ६(ए) अन्वये मच्छिमार उद्योगातील प्रयोजनार्थ अधिनियमांतर्गत यथावकाश गठीत करण्यात आलेले मंडळ होय.

(सी) “ अध्यक्ष ” म्हणजे मंडळाचा अध्यक्ष होय.

(डी) “ मासिक कामगार ” म्हणजे दरमहा तत्वावर मालकाने कामावर ठेवलेला कामगार होय.

(इ) “ संकोष ” म्हणजे मासिक कामगारांचा समावेश नसलेली मंडळाकडून परिरक्षित करण्यात आलेली कामगारांची यादी होय.

(एफ) “ संकोष कामगार ” म्हणजे संकोषामध्ये ज्याच्या नावाची नोंद आहे, असा कामगार होय.

(जी) “ मालक ” म्हणजे मालकांच्या नोंदवहीत, त्यावेळेपूर्वी, ज्याच्या नावाची नोंद केली आहे. असा मालक होय.

(एच) “ कामगार ” म्हणजे, संकोष कामगारांच्या नोंदवहीत किंवा मासिक कामगारांच्या नोंदवहीत, त्यावेळेपुरती ज्याच्या नावाची नोंद केली आहे असा कामगार होय.

(आय) “ मालकाची नोंदवही ” म्हणजे या योजने अन्वये ठेवण्यात आलेली मालकांची नोंदवही होय.

(जे) “ कामगाराची नोंदवही ” म्हणजे या योजनेअन्वये ठेवण्यात आलेली कामगारांची नोंदवही होय.

(के) “ सचिव ” म्हणजे मंडळाचा सचिव होय.

(एल) “ कार्मिक अधिकारी ” म्हणजे खंड ५ अन्वये मंडळाने नियुक्त केलेला कार्मिक अधिकारी होय.

(एम) “ नियम ” म्हणजे महाराष्ट्र माथाडी, हमाल आणि इतर श्रमजीवी कामगार (नोकरीचे नियमन व कल्याण) नियम, १९७० होय.

(एन) “ आठवडा ” म्हणजे शनिवार मध्यरात्रीपासून सुरू होणारा आणि त्यापुढील शनिवारच्या मध्यरात्री संपणारा असा सात दिवसांचा कालावधी होय.

(२) या योजनेत वापर करण्यात आलेले शब्द आणि शब्दप्रयोग, जे वरील ठिकाणी व्याख्यित केलेले नाहीत. त्यांचा अन्वयार्थ अधिनियमात यथाक्रम योजल्यानुसार राहिल.

५. मंडळाचा सचिव, कार्मिक अधिकारी व इतर कर्मचारीवृंद.— मंडळ त्यास योग्य वाटतील अशा सेवेच्या अटीवर व शर्तीवर एक सचिव, एक कार्मिक अधिकारी व इतर अन्य अधिकारी व कर्मचारी यांची नियुक्ती करील.

परंतु असे की, मंडळाला, भत्ता वगळून ज्या पदाचे कमाल वेतन दरमहा रु. १०,००० आणि त्यापेक्षा अधिक आहे असे पद निर्माण करता येणार नाही आणि राज्य शासनाच्या पूर्व मान्यतेखेरीज असा पदावर कोणतीही नेमणूक करता येणार नाही.

परंतु, आणखी असे की, तीन महिन्यांपेक्षा अधिक नसेल अशा एखाद्या रजेच्या कालावधीमधील रिक्त पदांवरील कोणत्याही नेमणुकीसाठी राज्य शासनाच्या पूर्व मान्यतेची आवश्यकता असणार नाही.

६. मंडळाची कार्ये.—(१) मंडळाला या योजनेची उद्दीष्टे पार पाडण्यासाठी त्याला इष्ट वाटतील असे उपाय योजता येतील आणि त्यात खालील बाबींवरील उपायांचा समावेश असेल,—

(एक) कामाची आवश्यक ती उलाढाल सुकर करण्याच्या प्रयोजनार्थ, नोंदीत कामगारांचा पुरेसा पुरवठा होण्याची आणि त्यांचा पूर्णपणे व यथोचित उपयोग होण्याची खात्री करून घेणे.

(दोन) या योजनेच्या प्रयोजनासाठी कामगारांना या योजनेत सेवाप्रवेश देणे आणि यातून मुक्त करणे आणि नोंदणी केलेल्या मालकांना संकोषातील नोंदीत कामगारांची नेमणूक यांचे नियमन करणे.

(तीन) नोंदवह्या किंवा अभिलेखांवर वेळोवेळी प्रवर्गनिहाय नोंदणी झालेल्या कामगारांची संख्या ठरविणे आणि त्याचा आढावा घेणे आणि नोंदणी केलेल्या कामगारांच्या संख्येत वाढ किंवा घट करणे.

(चार) मालकांच्या नोंदवह्या ठेवणे, त्याचे समायोजन करणे, त्या सुस्थितीत ठेवणे, त्यात कोणत्याही मालकाच्या नावाची नोंद करणे किंवा पुनर्नोंद करणे आणि आवश्यक असेल अशा परिस्थितीत या योजनेच्या तरतुदीनुसार कोणत्याही नोंदित मालकाचे नाव, नोंदवहीतून काढून टाकणे.

(पाच) कामगारांसाठी आवश्यक असतील अशा कोणत्याही नोंदवह्या किंवा अभिलेख ठेवणे, तसेच जे कामासाठी तात्पुरते उपलब्ध नाहीत अशा आणि मंडळाकडून ज्यांच्या अनुपस्थितीस मान्यता मिळालेली आहे अशा कामगारांच्या नोंदवह्या व अभिलेख ठेवणे, त्यांचे समायोजन करणे व ते सुस्थितीत राखणे आणि आवश्यक असेल अशा परिस्थितीत, कोणत्याही नोंदणी झालेल्या कामगारांचे नाव, एकतर त्याच्या स्वतःच्या विनंतीवरून किंवा या योजनेच्या तरतुदीनुसार कोणत्याही नोंदवहीतून किंवा अभिलेखातून काढून टाकणे.

(सहा) मंडळाने ठरविले असेल अशा गटांमध्ये सर्व नोंदणीकृत कामगारांचे गट करणे किंवा त्यांचे पुनर्गट तयार करणे आणि एखाद्या नोंदणी झालेल्या कामगाराच्या अर्जावरून किंवा अन्य प्रकारे कोणत्याही कामगारांच्या गटाचे पुनर्विलोकन करणे.

(सात) निधीच्या उपलब्धतेस अधीन राहून, या योजनेखेरीज अन्य प्रकारे तशी तरतूद नसेल तर वैद्यकीय सेवांच्या समावेशासह, नोंदित कामगारांच्या कल्याणासाठी तरतूद करणे.

(आठ) या योजनेच्या अंमलबजावणीच्या खर्चाचे संदर्भात नोंदित मालकांकडून त्यांचे अंशदान, वेतन, लेवही (करवसुली) आणि या योजनेखालील इतर कोणतीही अंशदाने वसूल करणे.

(नऊ) निधीच्या उपलब्धतेच्या अधीन राहून, या योजनेखेरीज अन्य प्रकारे तशी तरतूद अस्तित्वात नसेल तर, कामाच्या ठिकाणी कामावर असलेल्या कामगारांसाठी आरोग्य व सुरक्षिततेचे उपाय यासाठी तरतूद करणे.

(दहा) कामगार कल्याण निधी उभारणे आणि त्यांचे व्यवस्थापन करणे आणि अशा निधीची, निधीच्या नियमांनुसार उभारणी होते तेव्हा सर्व नोंदणी झालेल्या मालकांकडून निधीचे अंशदान वसूल करणे.

(अकरा) संकोषातील नोंदणी झालेल्या कामगारांसाठी भविष्य निर्वाह निधी आणि उपदान निधीची उभारणी करणे आणि त्यांचे व्यवस्थापन करणे.

(२) या योजनेच्या प्रयोजनार्थ आणि योजनेच्या तरतुदीस अधीन राहून मंडळाकडे निहित असलेली सर्व मालमत्ता, निधी व इतर मत्ता मंडळाच्या ताब्यात असतील आणि त्यांच्याकडून त्यासंबंधातील उपयोजन केले जाईल.

(३) मंडळाकडे स्वतःचा निधी असेल व मंडळ स्वतः तो निधी सांभाळेल, ज्यात पुढील बाबींच्या रकमा जमा करण्यात येतील.

(अ) या योजनेअन्वये मंडळाला मिळणारे सर्व वेतन व लेव्ही.

(ब) दंडरूपाने मंडळास प्राप्त होणाऱ्या सर्व रकमा.

(क) मालमत्ता आणि इतर मत्ता यांची विक्री व त्यांची विल्हेवाट लावण्याच्या मार्गाने मंडळाला मिळणाऱ्या सर्व रकमा.

(ड) रोखे व ठेवींच्या गुंतवणुकीवरील व्याज, भाडे आणि कोणत्याही अन्य रीतीने किंवा कोणत्याही अन्य मार्गाने मंडळाला मिळणाऱ्या सर्व रकमा.

(४) निधीच्या स्वरूपात मंडळात जमा होणाऱ्या सर्व रकमा, कोणत्याही राष्ट्रीयकृत बँकेत असलेल्या चालू किंवा ठेव खात्यात ठेवण्यात येईल. अशा खात्यावरचे सर्व व्यवहार, मंडळाकडून प्राधिकृत केलेल्या मंडळाच्या अधिकाऱ्याकडून करण्यात येतील.

परंतु, मंडळ, त्याच्या आवश्यकतेनुसार रु. ५००० पेक्षा अधिक नाही अशी रक्कम स्वतःजवळ ठेऊ शकेल.

(५) मंडळ या योजनेत उपबंधित केले असेल त्याप्रमाणे राखीव आणि इतर नामनिर्देशीत/नामाभिधानीत निर्दिची तरतूद करील.

(६) मंडळाला, योजनेअन्वये प्राधिकृत केलेल्या प्रयोजनांसाठी त्याला योग्य वाटेल अशी रक्कम मंडळाच्या सर्वसाधारण निधीतून किंवा राखीव आणि यथास्थिती इतर निधीमधून खर्च करण्याचा प्राधिकार असेल.

(७) मंडळ ही योजना चालविण्याच्या खर्चाचा आणि या योजनेखालील सर्व जमा व खर्चाचा योग्य तो लेखा ठेवण्याची व्यवस्था करील.

(८) **मंडळ.**—(अ) प्रत्येक वर्षाच्या १ एप्रिल नंतर शक्यतो लवकर आणि ३१ ऑक्टोबर पूर्वी, ३१ मार्च रोजी समाप्त होणाऱ्या मागील वर्षातील योजनेच्या कामांचा वार्षिक अहवाल तसेच लेखापरिक्षित ताळेबंद, आणि

(ब) मंडळाच्या बैठकीच्या कार्यवृत्तांच्या प्रती, राज्य शासनाला सादर करील.

(९) मंडळ.—

(एक) विविध प्रवर्गांखाली नोंदणी करावयाच्या कामगारांची संख्या निश्चित करील

(दोन) नोंदवही व अपेक्षित गरजांच्या नियतकालिक आढावा घेतल्यानंतर, आवश्यक असेल त्याप्रमाणे वेळोवेळी नोंदवहीतील कोणत्याही प्रवर्गातील कामगारांच्या संख्येत वाढ करील किंवा घट करील.

(तीन) विशिष्ट कालावधीसाठी कोणत्याही प्रवर्गातील कामगारांच्या विनिर्दिष्ट संख्येतील तात्पुरत्या नोंदणीस मंजुरी देईल.

(चार) योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी आवश्यक असतील असे नमुने, अभिलेख, नोंदवह्या, समझोते आणि इतर तत्सम बाबी तयार करील.

(पाच) नोंदणीकृत कामगारांच्या सेवानिवृत्तीच्या वयासह त्यांची मजुरी, भत्ते आणि सेवेच्या इतर शर्ती निश्चित करील.

(सहा) खंड ४२(१) अन्वये लेव्हीचे दर निश्चित करील.

(सात) वार्षिक अर्थसंकल्प मंजूर करील.

(आठ) खंड ५ च्या तरतुदीस अधीन राहून सचिव, कार्मिक अधिकारी आणि मंडळाचा इतर कर्मचारी वर्ग यांची नियुक्ती करील.

(नऊ) योजनेतील कोणत्याही फेरबदलाबाबत राज्य शासनास शिफारस करील.

(दहा) नोंदीत मालक आणि नोंदीत कामगार यांच्यामधील विवादांबाबत समझोता करील.

(अकरा) कामगारांचे श्रमिक उपज आणि कामाची उलाढाल याबाबतच्या सांख्यिकीबाबत चर्चा करील आणि त्याबाबतचे अभिप्राय व निदेशांची नोंद करील.

७. वार्षिक अंदाज पत्रक.—अध्यक्ष प्रत्येक वर्षी फेब्रुवारी महिना संपण्यापूर्वी बोलविण्यात येणाऱ्या एखाद्या विशेष बैठकीत, एप्रिलच्या पहिल्या दिवसापासून सुरु होणाऱ्या अशा अगामी वर्षासाठी असलेला योजनेच्या वार्षिक अर्थसंकल्प मंडळ वेळोवेळी विनिर्देशित करील अशा तपशिलांसह आणि प्रपत्रात मंडळापुढे ठेवील. मंडळाला, अशा सादर केलेल्या अंदाजपत्रकावर मंडळ विचार करील आणि ते सादर केल्यापासून चार आठवड्यांच्या आत एकतर त्यात फेरफार न करता किंवा त्याला योग्य वाटेल अशा फेरफारांच्या अधीनतेने ते मंजूर करील.

८. अध्यक्षांच्या जबाबदाऱ्या आणि कर्तव्ये.—मंडळाची कार्ये आणि अधिकार यास बाधा न आणता, अध्यक्ष सामान्यपणे योजनेच्या समाधानकारक अंमलबजावणीसाठी जबाबदार असेल आणि अध्याक्षाला मंडळाच्या निदेशाच्या अधीनतेने मंडळाच्या निर्णयांची अंमलबजावणी करण्याचे आणि विशेषतः खालील बाबींच्या संबंधातील अधिकार असतील, ते असे,—

(अ) कामगारांच्या नोंदवह्यांच्या समायोजनाच्या संबंधात मंडळाच्या निर्णयाचे शीघ्रतेने पालन झाल्याबाबत खात्री करून घेणे.

(बी) कामगारांच्या तात्पुरत्या नोंदणीची मंजुरी विनाविलंब दिली आहे. याबाबत खात्री करून घेणे.

(सी) योजनेच्या कामकाजावर देखरेख व नियंत्रण ठेवणे.

(डी) जर काही नियमबाह्य बाबी त्यास आढळल्या असतील किंवा त्याच्या निदर्शनास आणून दिलेल्या असतील तर त्यावर योग्य ती उपाययोजना करणे.

(इ) कामगारांच्या बदल्या व बढत्यांच्या संबंधात या योजनेच्या उपबंधाचे पालन केले असल्याबाबत खात्री करून घेणे.

(एफ) आवश्यक असेल तेव्हा, वैद्यकीय मंडळाची स्थापना करणे.

(जी) मालकांच्या नोंदणीसाठी योजनेत असलेल्या शर्तीचे त्यांच्याकडून अनुपालन होत आहे याबद्दल खात्री करून घेणे.

(एच) मंडळाने तयार केलेली सर्व प्रपत्रे, नोंदवह्या, विवरणे आणि दस्तऐवज योग्यरितीने ठेवण्यात येतात याबाबत खात्री करून घेणे.

(आय) कामगारांच्या श्रमिक उपजबाबतची योग्य आकडेवारी संकलित केली आहे आणि मंडळाची इच्छा असेल अशा कालांतराने ती योग्य शेरे व स्पष्टीकरणांसह मंडळापुढे सादर केली आहे याबद्दल खात्री करून घेणे.

(जे) (एक) भत्ते वगळून ज्याचे कमाल वेतन दरनहा रु. १०,००० पेक्षा कमी आहे अशा पदाच्या निर्मितीस मंजुरी देणे आणि अशा पदांवर नेमणुका करणे.

- (दोन) भत्ते वगळून ज्याचे कमाल वेतन दरमहा १०,००० इतके आहे अशा पदांवर नेमणुका करणे.
- (के) या योजनेच्या तरतुदीनुसार कामगार, मालक यांच्या विरुद्ध शिस्तभंगाची कार्यवाही करणे.
- (एल) एखद्या ठिकाणी “ मंदगतीने ” काम सुरू आहे हे जाहीर करणे आणि या योजनेअन्वये प्राधिकृत केल्यानुसार त्यावर कार्यवाही करणे.
- (एम) योजनेत तरतुद केल्याप्रमाणे कामगार किंवा मालकांच्या विनंतीने एखाद्या मासिक कामगाराच्या संकोषाकडील बदलीला मंजूरी देणे.
- (एन) खंड ३७ आणि ३८ अन्वये कामगारांच्या आणि मालकांच्या अपीलावर कार्यवाही करणे.
- (ओ) खंड ३४ खालील मर्यादित व्याप्तीपर्यंत, नोंदणी झालेल्या मालकांच्या आणि कामगारांच्या विरुद्ध असलेल्या शिस्तभंगाच्या कारवाईच्या संबंधातील सर्व कामे पार पाडणे.

९. सचिवांची कार्ये.— मंडळ आणि अध्यक्षीय कार्यास व अधिकारांना बाधा न आणता, सचिव योजनेद्वारे त्याच्यावर सोपविलेली कर्तव्ये पार पाडील आणि ही कर्तव्ये पार पाडताना विशेषतः खालील बाबींसाठी तो जबाबदार असेल :—

(अ) मालकांच्या नोंदवह्या ठेवणे, त्याचे समायोजन करणे, त्या सुस्थितीत ठेवणे, कोणत्याही मालकाच्या नावाची त्यात नोंद करणे पुर्ननोंद करणे आणि मंडळाने तसे निर्देश दिल्यास योजनेच्या उपबंधाच्या अनुसार कोणत्याही नोंदणी झालेल्या मालकांचे नांव नोंदवहीतून काढून टाकणे.

(बी) आवश्यक असतील असा कामगारांच्या नोंदवह्या किंवा अभिलेख वेळोवेळी ठेवणे, त्यांचे समायोजन करणे आणि त्यांना सुस्थितीत ठेवणे, यात जे कामसाठी तात्पुरते उपलब्ध नाहीत आणि ज्यांची अनुपस्थिती मंडळाकडून मान्य करण्यात आली आहे अशा कामगारांच्या संबंधातील कोणत्याही नोंदवह्या किंवा अभिलेखांचा समावेश असेल. आणि परिस्थितीनुसार आवश्यक असेल तेव्हा, एकतर त्याच्या विनंतीवरून किंवा योजनेच्या तरतुदीनुसार कोणत्याही नोंदणी झालेल्या कामगारांचे नांव, कोणत्याही नोंदवहीतून किंवा अभिलेखातून काढून टाकणे.

(सी) जेव्हा अन्यथाकरून या योजनेनुसार नोकरीत नसून, कामासाठी उपलब्ध आहेत, अशा नोंदणी झालेल्या कामगारांचे सेवायोजन करणे आणि त्यांच्यावर नियंत्रण ठेवणे.

(डी) मंडळाकडून निश्चित करण्यात येतील अशा गटांमध्ये मंडळाकडून मिळालेल्या सूचनांच्या अनुसार, अनुरूप संकोषात, नोंदणी झालेल्या कामगारांचे गट पाडणे किंवा पुनर्गट करणे.

(ई) कामासाठी जे उपलब्ध आहेत अशा संकोषातील नोंदणी झालेल्या कामगारांना नोंदणी झालेल्या मालकांकडे नेमून देणे आणि त्या प्रयोजनासाठी सचिव :—

(एक) संकोषातील नोंदणी झालेल्या कामगारांचा पूर्णपणे शक्य असेल तितका उपयोग करील.

(दोन) कॉल स्टॅण्डच्या किंवा नियंत्रण जागेच्या ठिकाणी नोंदीत कामगारांच्या उपस्थितीचे अभिलेख ठेवील.

(तीन) नोंदणी झालेल्या कामगारांच्या नोकरीचे आणि कमाईचे अभिलेख ठेवण्यासाठी तरतुद करेल.

(चार) खंड २३ मध्ये निर्धारित केल्याप्रमाणे राखीव संकोषातील कामगारांच्या वेतन चिठ्ठीत आणि उपस्थिती पत्रकात आवश्यक त्या नोंदी करील किंवा त्या करण्याची व्यवस्था करील.

(एफ) (एक) योजनेखाली मालकांकडून किंवा कोणतेही अन्य अंशदान जमा करणे.

(दोन) भविष्य निर्वाह निधी किंवा योजनेखाली स्थापन करण्यात येईल अशा अन्य कोणत्याही निधीसाठी नोंदणी झालेल्या कामगारांची वर्गणी जमा करणे.

(तीन) नोंदणी झालेल्या मालकांकडून प्रत्येक रोजंदारी कामगाराला त्याला कायदेशीरपणे देय असलेली त्याची सर्व कमाई प्रदान करणे आणि या योजनेच्या उपबंधानुसार मंडळाकडून अशा कामगाराला देय असलेल्या सर्व पैशांचे प्रदान करणे.

(जी) याबाबत अर्थसंकल्पात करण्यात आलेल्या तरतुदीच्या अधीनतेने मंडळ किंवा अध्यक्ष यांच्याकडून वेळोवेळी नियुक्त करण्यास प्राधिकृत केले असतील अशा अधिकाऱ्यांची किंवा कर्मचाऱ्यांची नेमणूक करणे.

(एच) ही योजना चालविण्याबाबतच्या खर्चाचे आणि त्याखालील सर्व जमा रकमा व खर्चाचे योग्य लेखे ठेवणे आणि तयार करणे आणि मंडळाला वार्षिक अहवाल व लेखापरिक्षित तालेबंद आणि नफा तोट्याची विवरणपत्रे सादर करणे.

(आय) प्रत्येक वर्षाच्या १५ फेब्रुवारीस किंवा त्यापूर्वी मंडळाला सादर करण्यासाठी दरवर्षी अर्थसंकल्प तयार करणे.

(जे) सर्व नोंदीत कामगारांच्या पूर्ण सेवेचा अभिलेख आणि सर्व नोंदीत मालकांचे अभिलेख पत्रक ठेवणे.

(के) संकेषातील नोंदणी झालेले कामगार कामासाठी उलब्ध नसतील त्यावेळी किंवा अध्यक्ष मान्यता देईल अन्य परस्थितीत, नोंदणी न झालेल्या कामगारांची नोकरी प्राधिकृत करणे.

(एल) या योजनेच्या उपबंधास अधीन राहून वेळोवेळी, मंडळाने किंवा अध्यक्षाने त्याला नेमून दिलेली असतील अशी इतर कार्ये पार पाडणे.

१०. कार्मिक अधिकाऱ्यांचे कार्य.—कार्मिक अधिकारी, सचिवाला त्याची कार्ये पार पाडण्यासाठी सहाय्य करील आणि विशेषतः या योजनेच्या खंड ३४ अन्वये त्याला नेमून दिलेली कामे पार पाडील.

११. नोंदवह्या ठेवणे.—(१) मालकाची नोंदवही,—मंडळाने तयार केलेल्या नमुन्यात मालकांची एक नोंदवही असेल आणि त्यात या योजनेखाली नोंदणी झालेल्या मालकांची नावे आणि पत्ते यांची नोंद केली जाईल.

(२) कामगारांची नोंदवही,—मंडळाने तयार केलेल्या नमुन्यात कामगारांची एक नोंदवही असेल, त्यात या योजनेखाली नोंदणी झालेल्या कामगारांच्या नांव व पत्त्यांची नोंद केली जाईल ती नोंदवही योग्यरितीने ठेवण्यात येईल.

(३) मासिक नोंदवही,—मंडळाने तयार केलेल्या नमुन्यात मासिक कामगारांची एक नोंदवही असेल, त्यात अशा कामगारांच्या नावाची व पत्त्यांची आणि ते ज्या मालकांकडे नोकरीस आहेत त्या मालकांच्या नावाची नोंद असेल, ती नोंदवही योग्यरितीने ठेवण्यात येईल.

(४) संकोष नोंदवही,—मासिक नोंदवहीवर असण्याखेरीज संकोष कामगार म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या कामगारांची एक नोंदवही असेल. या नोंदवहीत, टोळ्यांमधील प्रासंगिक रिक्त पदे भरण्यासाठी कोणत्याही टोळीशी संलग्न नाहीत अशा कामगारांच्या एका उप-संकोषाचा अंतर्भाव असेल, अशा उप-संकोषात समाविष्ट असणारे कामगार, रजाराखीव कामगार म्हणून ओळखले जातील.

१२. कामगारांचे वर्गीकरण.—मंडळ वेळोवेळी त्याच्याकडून निश्चित करण्यांत येईल अशा योग्य प्रवर्गात कामगारांचे वर्गीकरण करण्याची व्यवस्था करील.

१३. नोंदवह्यावरील कामगारांची संख्या निश्चित करणे.—मंडळ, कोणत्याही प्रवर्गात नोंदणीच्या आरंभापूर्वी, मालकांशी विचारविनिमय करून त्या प्रवर्गात आवश्यक असलेल्या कामगारांची संख्या निश्चित करील.

१४. मालकांची नोंदणी.—ही योजना लागू असलेल्या क्षेत्रातील, मच्छिमार उद्योगातील मासे पकडणे, गोळा करणे, भराई, उतराई, साफ करणे, ढीग करणे, वाहून नेणे, तोलणे, मापन करणे, सुकविणे ही किंवा अशा तऱ्हेच्या कामाचा ज्यात त्यांच्या पूर्व तयारीच्या किंवा अनुषंगिक कामाशी संबंधित असलेला मालक या योजनेसोबत जोडलेल्या नमुना अ मध्ये अर्ज करून उक्त खंड अंमलात आल्याच्या दिनांकापासून १५ दिवसांत मंडळात नोंदित होईल. परंतु, उक्त योजना अंमलात आल्यानंतर अस्तित्वात आलेला मालक अथवा कोणतीही आस्थापना, त्याचा किंवा त्यांचा व्यवसाय ज्यावेळी सुरू होईल त्यावेळी नोंदणीसाठी अर्ज करील.

१५. विद्यमान व नवीन कामगारांची नोंदणी.—(१) (अ) ही योजना लागू आहे अशा क्षेत्रातील नोकरीत जो नियत दिनांकास अगोदरच कामावर आहे अशा प्रत्येक कामगारांची, या योजनेखाली नोंदणी करण्यात येईल.

(ब) नवीन नोंदणीबाबतची अर्हता ही, स्थानिक परिस्थिती शारीरिक योग्यता, क्षमता किंवा अनुभव किंवा दोन्हीही विचारात घेऊन मंडळ विनिर्दिष्ट करील त्याप्रमाणे असेल. भारताचा नागरिकच केवळ नोंदणीसाठी पात्र असेल.

(क) कोणत्याही नवीन प्रवर्गातील कामगारांची नोंदणी ही, याबाबत मंडळ विनिर्दिष्ट करील अशा कोणत्याही तारखेस उक्त नोकरीत काम करीत आहेत किंवा काम करीत होते अशा कामगारांमधून असेल. परंतु सदर कामावर वैद्यकीयदृष्ट्या निरोगी असावा आणि तो ६० वर्षांपेक्षा अधिक वयाचा नसावा.

(२) या योजनेत काहीही अंतर्भूत असले तरी, मंडळाच्या मते, जर एखाद्या कामगाराने, त्याच्या अर्जात खोटी माहिती देऊन किंवा त्यात आवश्यक असलेली कोणतीही माहिती मागे ठेवून त्याने नोंदणी करून घेतली आहे किंवा एखाद्या कामगाराने अयोग्य रितीने किंवा चुकीच्या पद्धतीने नोंदणी करून घेतली आहे असे आढळून आल्यास, मंडळ नोंदवह्यातून त्याचे नाव काढून टाकण्यास निर्देश देऊ शकेल :

परंतु, असा कोणताही निर्देश देण्यापूर्वी, मंडळ, अशा कामगाराला प्रस्तावित निर्देश का देण्यात येऊ नये, याबाबत कारणे दाखविण्याची संधी देईल.

१६. कामगारांची बढती व बदली.—(१) एखाद्या संकोष नोंदवहीतील कामगारांच्या कोणत्याही प्रवर्गातील एखाद्या प्रासंगिक रिक्त पदाव्यतिरिक्त अन्य एखादे पद, सामान्यपणे त्याच टोळीतील खालच्या प्रवर्गातील एखाद्या कामगाराला बढती देऊन भरण्यात येईल.

(२) मासिक कामगारांच्या कोणत्याही प्रवर्गातील एखाद्या प्रासंगिक रिक्त पदाखेरीज अन्य एखादे रिक्त पद केवळ, टोळीतील मासिक कामगारांच्या निम्न प्रवर्गातून बढतीद्वारे भरता येईल किंवा जर त्याच टोळीतील मासिक कामगारांच्या निम्न प्रवर्गात बढतीसाठी योग्य कामगार नसेल तर, संकोषातील त्याच प्रवर्गातील किंवा एखाद्या वरिष्ठ प्रवर्गातील एखाद्या कामगाराच्या बदलीद्वारे भरता येईल. जो नोंदीत मालकाकडून किंवा मालकांच्या एका गटाकडून निवडला जाईल.

स्पष्टीकरण—बढतीसाठीचे निकष सामान्यपणे खालीलप्रमाणे असतील.—

(अ) ज्येष्ठता, सेवाज्येष्ठता.

(ब) ज्या प्रवर्गात बढती द्यावयाची आहे, त्या प्रवर्गासाठी गुणवत्ता व योग्यता.

(क) मागील सेवेचा अभिलेख.

टिप.—संकोष नोंदवहीतून मासिक नोंदवहीत किंवा त्याच्या उलट, अशी त्याच समान प्रवर्गातील बदली, ही पदोन्नती असल्याचे समजण्यात येणार नाही.

(३) अध्यक्ष किंवा सचिव, पुरेशा आणि वैध कारणासाठी, मालकाने किंवा कामगाराने लेखी स्वरूपात विनंती करून बदलीची कारणे पूर्णपणे स्पष्ट केल्यानंतर, एखाद्या मासिक कामगाराच्या संकोषातील बदलीस परवानगी देईल. मात्र अशी बदली नोकरीच्या समाप्तीच्या संबंधी, मासिक कामगार आणि त्याचा मालक यांच्यामध्ये अस्तित्वात असलेल्या कोणत्याही कराराच्या पूर्ततेच्या अधीन असेल. अध्यक्षांची किंवा सचिवांची पूर्ण मान्यता असल्याखेरीज कोणतीही बदली होणार नाही.

(४) एखाद्या मासिक कामगाराची सेवा, जर बेशिस्तीच्या किंवा गैरवर्तणुकीच्या कृत्यामुळे मालकांकडून समाप्त करण्यात आली असेल तर तो, संकोषातील नोकरीसाठी, मंडळाकडे अर्ज करू शकेल. त्यानंतर सचिव, मंडळाच्यावतीने प्रकरणातील गुणावगुणावरून, मंडळाने कामगाराला नोकरीत घ्यावे किंवा नाही याबाबत निर्णय देईल आणि जर नोकरीत घेतले तर, त्याच प्रवर्गात अथवा एखाद्या निम्न प्रवर्गात घ्यावे, याबाबतदेखील निर्णय घेईल.

(५) जर एखाद्या मासिक कामगाराची उप खंड (३) किंवा, प्रकरणपरत्वे उप खंड (४) अन्वये संकोषात बदली केली असेल किंवा त्याला नोकरीत ठेवले असेल तर, संकोषातील सर्व लाभांसाठी त्याच्या पूर्वीच्या सेवेची गणना करण्यात येईल आणि मालक, जणू काही अशी सेवा हस्तांतरित झालेली नाही असे समजून कामगारांच्या त्याच्या पूर्वीच्या सेवेच्या संबंधात उपर्जित असलेल्या सर्व लाभांचे मंडळाकडे हस्तांतरण करील. मालक तो कामगार ज्याचा सदस्य आहे अशा भविष्य निर्वाह निधीत त्याच्या जमाखाती जर काही असेल, तर अशा भविष्य निर्वाह निधीतील रकमेची, आणि कामगार व त्याचा मालक यांच्यामध्ये अस्तित्वात असलेला कोणताही करार किंवा अशा कामगाराला लागू असलेला कोणताही कायदा, निवाडा, किंवा करार या अन्वये त्याला देय असू शकेल अशा त्याच्या रजेच्या आणि उपदानाच्या रकमा जणू काही त्याची सेवा मालकाकडून समाप्त करण्यात आली आहे. असे समजून मंडळाकडे जमा करेल.

१७. वैद्यकीय तपासणी.—(१) मंडळास आवश्यक वाटल्यास मंडळ, नोंदणीपूर्वी एखाद्या नवीन कामगाराला, या प्रयोजनासाठी अध्यक्षांने नामनिर्देशित केलेल्या अशा वैद्यकीय अधिकाऱ्याकडून, शारीरिक पात्रतेसाठी, निःशुल्क अशी एखादी वैद्यकीय तपासणी करून घेण्यास भाग पाडू शकेल. एकाद्या वैद्यकीय अधिकाऱ्याकडून वैद्यकीयदृष्ट्या अयोग्य असल्याचे आढळलेला एखादा कामगार, अध्यक्षांकडे लेखी स्वरूपात अर्ज करील आणि त्याचवेळी, एखाद्या वैद्यकीय तपासणीसाठी याबाबत विनिर्दिष्ट केले असेल असे शुल्क त्याच्याकडे जमा करील, अशी एखादी विनंती प्राप्त झाल्यावर, अध्यक्ष एक वैद्यकीय मंडळाची रचना करील. अशा वैद्यकीय मंडळाचा निर्णय अंतिम असेल आणि वैद्यकीयदृष्ट्या अयोग्य असलेला कामगार, नोंदणीसाठी हक्कदार असणार नाही.

(२) जर अध्यक्ष तसे करणे आवश्यक समजत असेल तर, एखादा कामगार, अध्यक्षांकडून रचना करण्यात येईल अशा एखाद्या वैद्यकीय मंडळाकडून एखादी वैद्यकीय तपासणी निःशुल्क करून घेईल. अशा कामगारांच्या संबंधातील अशा वैद्यकीय मंडळाचा निर्णय अंतिम असेल, तर, वैद्यकीय मंडळाला कामगार कायमस्वरूपी अयोग्य असल्याचे आढळून आले तर, अध्यक्ष तात्काळ त्याची सेवा समाप्त करील.

१८. नोंदणी शुल्क.—(१) या योजनेअन्वये नोंदणीच्यावेळी प्रत्येक कामगार मंडळाला नोंदणीची फी म्हणून एक रुपया देईल.

(२) या योजनेअन्वये नोंदणीच्यावेळी प्रत्येक मालक नोंदणीची फी म्हणून पंचवीस रुपये देईल.

१९. कार्ड पुरविणे :—(१) नोंदणी झालेल्या प्रत्येक कामगाराला, मंडळाने तयार केलेल्या नमुन्यात (एक) ओळखपत्र, (दोन) उपस्थितीपत्र, (तीन) वेतन चिठ्ठी पुरविण्यात येईल.

(२) असे कार्ड गहाळ झाल्यास मंडळाकडून त्यासाठी निश्चित करण्यात येईल अशी किंमत संबंधित कामगाराने दिल्यास नविन कार्ड देण्यात येईल.

२०. नोंदणी झालेल्या कामगारांचे सेवा अभिलेख.— प्रत्येक मासिक रोजंदारी कामगाराचा सेवेचा अभिलेख मंडळ विनिर्दिष्ट करील अशा नमुन्यात ठेवण्यात येईल आणि त्यात इतर गोष्टींबरोबर, कामगारांच्या विरुद्ध करण्यात आलेल्या शिस्तभंगाच्या कारवाईबाबतच्या संपूर्ण नोंदी, बढत्या, चांगल्या कामाची प्रशंसा आणि मंडळाला त्यात समाविष्ट करणे योग्य वाटेल असा अन्य तपशिल यांचा समावेश असेल. मासिक कामगारांच्या संबंधातील असा तपशिल नोंदणी झालेल्या मालकांकडून मंडळाला पुरविण्यात येईल.

२१. नोंदणी झालेल्या मालकांचे अभिलेख पत्रक.—कार्मिक अधिकारी, मंडळ तयार करील अशा प्रपत्रात, प्रत्येक नोंदणी झालेल्या मालकाच्या संबंधात एक अभिलेख पत्रक ठेवील आणि त्यात, इतर गोष्टींबरोबरच, नोंदणी झालेल्या मालकाच्या विरुद्ध करण्यात आलेल्या शिस्तभंगाच्या कारवाईच्या संपूर्ण नोंदीचा समावेश असेल.

२२. कार्ड परत करणे.—कामगाराचे कार्ड खालील परिस्थितीत मंडळाकडे परत करण्यात येईल.

(अ) सात किंवा त्यापेक्षा अधिक दिवसांच्या रजेवर जाताना.

(ब) सेवेतून निवृत्त होताना.

(क) सेवेतून बडतर्फ किंवा मुक्त केल्यास.

(ड) तात्पुरत्या स्वरूपात निलंबित केल्यास, किंवा

(इ) मृत्युनंतर.

परंतु, असे की, वरील (अ), (ब), (क), (ड) आणि (इ) प्रकरणी, मासिक कामगाराचा मालक देखील, कामगारांचे कार्ड मंडळाला परत करील.

२३. उपस्थितीपत्रक आणि वेतन चिठ्ठीतील नोंदी.—(१) संकोषातील नोंदीत असलेल्या कामगाराला, नोंदणी झालेल्या मालकाच्या कामाचे वाटप केल्यास तो कामगार त्याचे उपस्थितीपत्रक मंडळाच्या हवाली करेल. मंडळ, उपस्थिती पत्रकात, कामगाराने केलेल्या कामाच्या कालावधीच्या संबंधीच्या आवश्यक त्या नोंदी करील आणि त्यांचे काम समाप्त झाल्यावर ते पत्रक कामगाराला परत करील. मंडळ, कामाच्या प्रत्येक दिवशी, कामगाराने मिळविलेली मजुरी दर्शवणारी एक वेतन चिठ्ठी शक्य तितक्या लवकर कामगाराला देईल.

(२) मासिक कामगार, जेव्हा त्याला कामाचे वाटप केले असेल त्यावेळी, त्याचे उपस्थितीपत्रक, त्याच्या मालकाच्या हवाली करील. मालक उपस्थितीपत्रकात कामगाराने केलेल्या कामाच्या कालावधीच्या संबंधीच्या आवश्यक त्या नोंदी करील आणि नेमून दिलेले काम संपल्यावर ते पत्रक कामगाराला परत करील. मालक, शक्य तितक्या लवकर, कामाच्या प्रत्येक दिवशी कामगाराने मिळविलेली मजुरी दर्शवणारी एक वेतन चिठ्ठी कामगाराला देईल.

२४. कामगाराचे सेवायोजन.—(१) एखाद्या नोंदणी झालेल्या मालकाकडे किंवा मालकांच्या एखाद्या गटाकडे नेमून दिलेला एखादा विशिष्ट प्रवर्गातील एखादा महिनेदार कामगार संकोषातील त्याच प्रवर्गातील कोणत्याही अन्य कामगारांपेवजी अधिक पसंती देऊन. त्या मालकाकडे किंवा मालकाच्या गटाकडे, त्याच प्रवर्गातील कामासाठी नेमला जाण्यास हक्कदार असेल.

(२) एखाद्या विशिष्ट प्रवर्गातील मासिक नोंदवहीवरील कामगारांची संख्या जर उपलब्ध कामासाठी पुरेशी नसेल तर त्याच प्रवर्गातील संकोष नोंदवहीवरील कामगार, कामावर नेमले जातील.

(३) एखाद्या मालकाचा किंवा मालकांच्या एखाद्या गटाचा मासिक कामगार, अध्यक्ष किंवा सचिवांच्या पूर्वपरवानगीखेरीज, अन्य मालक किंवा मालकांच्या गटांकडून कामावर लावला जाणार नाही.

२५. नैमित्तिक रिकामी पदे भरणे.—मासिक कामगाराची नैमित्तिक रिकामी पदे, खालील पद्धतीने भरण्यात येतील.

जेव्हा एखादा तांडेल किंवा कप्तान गैरहजर असेल तेव्हा ते रिकत पद, मालकाच्या नोकरीत असलेल्या त्याच टोळीतील एखाद्या वरिष्ठ व्यक्तींकडून भरण्यात येईल.

२५. अपेक्षाभंगाबद्दल पैसे.—जेव्हा संकोषातील एखादा कामगार कामासाठी उपस्थित होईल आणि कोणत्याही कारणामुळे त्याला नेमून दिलेल्या कामास सुरुवात झाली नाही किंवा काम पुढे चालू राहिले नाही आणि त्याच्यासाठी कोणतेही पर्यायी काम आढळून आले नाही आणि तो कामावर उपस्थित झाल्यावर दोन तासांच्या आत त्याला कार्यमुक्त केले असेल तर, तो ज्या प्रवर्गातील आहे त्या उचित प्रवर्गासाठी मंडळाने निश्चित केलेल्या दराने मालकाकडून अपेक्षा भंगाबद्दल पैसे मिळण्यास पात्र असेल. दोन तासापेक्षा जास्त कालावधीसाठी थांबवून ठेवलेल्या कामगाराला महागाई भत्त्यासह पूर्ण मजुरी प्रदान करावी लागेल.

२७. रजा.—प्रत्येक कामगार, खंड ३२ अन्वये मंडळाकडून विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा दराने, एका वर्षात चार पगारी सुट्ट्यांना हक्कदार राहिल. या चार सुट्ट्यांपैकी तीन सुट्ट्या म्हणजे (एक) २६ जानेवारी (प्रजासत्ताक दिन), (दोन) १ मे (महाराष्ट्र दिन) आणि (तीन) १५ ऑगस्ट (स्वातंत्र्य दिन) अशा असतील. चौथी सुट्टी मंडळाकडून निश्चित करण्यात येईल.

२८. नोंदणी झालेल्या कामगारांवरील बंधने—(१) प्रत्येक नोंदित कामगाराने या योजनेची बंधने स्विकारलेली असल्याचे समजण्यात येईल.

(२) संकोषातील नोंदणी झालेला व कामासाठी असलेला कामगार, मंडळाच्या नोकरीत असल्याचे समजण्यात येईल.

(३) संकोषात नोंदित असलेला व कामासाठी उपलब्ध असलेला कामगार सचिवाने त्याला वितरीत केल्याशिवाय तो स्वतःहून नोंदणी झालेल्या मालकाच्या नोकरीत कामावर लागणार नाही.

(४) संकोषातील कामासाठी उपलब्ध असलेला नोंदीत कामगार मंडळाच्या निर्देशाचे पालन करील.

(५) नोंदणी झालेल्या मालकाकडे नोकरी करण्यासाठी मंडळाने नेमून दिल्यावर कामासाठी उपलब्ध असलेल्या कामगाराने अशी नोंदणी झालेल्या मालकांच्या किंवा त्याच्या अधिकृत प्रतिनिधीच्या किंवा पर्यवेक्षकाच्या निदेशानुसार व तो जेथे काम करीत आहे, तेथील सेवायोजनाच्या किंवा ठिकाणच्या नियमानुसार आपली कर्तव्ये पार पाडील.

२९. नोंदणी झालेल्या मालकांवरील बंधने.— (१) प्रत्येक नोंदणी झालेला मालक योजनेची बंधने स्वीकारील.

(२) खंड २४ च्या तरतुदीच्या अधीन राहून, नोंदीत मालक त्याला सचिवाने खंड ९ (इ) च्या तरतुदीनुसार नेमून दिलेल्या कामगाराव्यतिरिक्त अन्य कामगार नोकरीस ठेवणार नाही.

(३) नोंदणी झालेला मालक, मंडळ ज्या काही सूचना देईल त्यासंबंधाने कामगार विषयक त्याच्या चालू व भावी गरजांची सर्व उपलब्ध माहिती मंडळास सादर करील.

(४) अन्यथाकरून इतर निदेशांखेरीज, नोंदणी झालेल्या मालकाने नग दराने कामगारांनी हाताळलेल्या कामाचा तपशील आणि त्याने कामावर लावलेल्या नोंदीत कामगारांच्या संबंधात आवश्यक असेल अशी अन्य सांख्यिकी आकडेवारी दाखल केली पाहिजे.

(५) नोंदणी झालेला मालक मंडळ निदेश देईल अशा पद्धतीने व आशा वेळी खंड ४१ (१) अन्वये असलेली प्रदाने आणि लेव्ही, रोजंदार कामगारांना एकूण देय मजुरी व रोजंदार कामगारांना असलेल्या इतर देय रकमा मंडळास अदा करील.

(६) नोंदणी झालेला मालक, मंडळाने आवश्यक केले असतील असे अभिलेख ठेविल व मंडळासमोर किंवा वाजवी नोटीस देऊन मंडळाने पदनिर्देशित केले असेल अशा व्यक्तीच्या समोर कामगारांच्या संबंधातील असे सर्व प्रकारचे अभिलेख आणि ज्या कामासाठी ते नेमले आहेत अशा कामासंबंधातील कोणत्याही प्रकारची इतर कोणतीही कागदपत्रे सादर करील आणि त्यासंबंधात मंडळाने किंवा मंडळाच्यावतीने काढलेल्या कोणत्याही नोटीशीत किंवा निदेशात दिली असेल अशी माहिती पुरविल.

३०. नोकरीवरील निर्बंध.— (१) कोणताही मालक हा नोंदणी झालेल्या कामगाराशिवाय अन्य कामगाराला नोकरीला ठेवणार नाही.

(२) मागील खंडातील तरतुदीत काहीही अंतर्भूत असले तरी,—

(अ) जेथे सचिवांचे समाधान झाले की,

(एक) काम तातडीने करणे गरजेचे आहे, आणि

(दोन) त्या कामासाठी नोंदीत कामगार मिळविणे वाजवीरित्या व्यवहार्य नाही,

तेथे सचिव मंडळाने घातलेल्या कोणत्याही मर्यादेच्या अधिन राहून, नोंदणी न झालेल्या कामगाराला कामगार म्हणून कामावर ठेवण्यास नोंदीत मालकाला मुभा देईल :

परंतु असे की, जेव्हा केव्हा अनोंदीत कामगार कामावर ठेवावयाचे असतील तेव्हा सचिवाने शक्य असेल तर, अशा कामगारांच्या नोकरीसाठी अध्यक्षांची पूर्वमान्यता मिळवली पाहिजे आणि जेथे शक्य नसेल तेथे, असे कामगार कोणत्या परिस्थितीत कामाला ठेवले ती संपूर्ण परिस्थिती २४ तासांच्या आंत अध्यक्षांना कळविली पाहिजे आणि अध्यक्ष मंडळाच्या पुढील बैठकीत अशा नोकरीविषयी मंडळाला रीतसर कळविल.

(ब) मंडळ विनिर्दिष्ट करील अशा शर्तीच्या अधीन राहून मंडळास सुट्टीच्या दिवशी काम करणे आवश्यक असताना नोंदणी झालेले कामगार कामासाठी उपलब्ध नसल्यास अनोंदीत कामगारास कामासाठी परवानगी देता येईल.

(क) बाब (अ) आणि (ब) मध्ये उल्लेखिलेल्या प्रकरणात, नोंदणी झालेल्या मालकाने उपरोक्तप्रमाणे अशी कामावर ठेवलेली व्यक्ती खंड २९(४), (५) आणि (६) आणि खंड ३२ यांच्या प्रयोजनांसाठी त्या कामाच्या संबंधात ती जणू काही रोजंदार कामगार होती, असे समजण्यात येईल.

(३) संकोषातील नोंदणी झालेल्या कामगाराला, ज्या दिवशी मंडळाने त्याला काम वाटून दिले नसेल त्या दिवशी अन्यत्र नोकरी स्वीकारता येईल. मात्र त्याने खंड २८ अन्वये त्याच्यावरील सर्व बंधनांचे पालन केलेले असले पाहिजे.

३१. योजना लागू असणे बंद होईल ती परिस्थिती.—(१) योजनेच्या तरतुदीनुसार नोंदणी झालेल्या कामगाराचे नाव जेव्हा नोंदवहीतून किंवा अभिलेखातून काढून टाकण्यात येईल, तेव्हा ही योजना नोंदणी झालेल्या कामगाराला लागू असण्याचे बंद होईल.

(२) ह्या योजनेच्या तरतुदीनुसार जेव्हा नोंदणी झालेल्या मालकाचे नाव मालकांच्या नोंदवहीतून काढून टाकण्यात येईल तेव्हा ही योजना नोंदणी झालेल्या मालकाला लागू असण्याचे बंद होईल.

(३) एखादी व्यक्ती ही नोंदणी झालेला कामगार किंवा नोंदणी झालेला मालक असेल तेव्हा त्या दरम्यान कोणत्याही वेळी उपार्जित केलेल्या त्याच्या कोणत्याही हक्काला किंवा असलेल्या कोणत्याही दायित्वाला या खंडातील कशानेही बाधा येणार नाही.

३२. कामगारांची मजुरी, भत्ते व सेवेच्या अन्य शर्ती.—(१) या योजनेत विनिर्दिष्टपणे अन्यथा उपबंधित केले नसेल तर, कोणत्याही निवाड्याच्या तरतुदीना बाधा न आणता, नोंदीत कामगार (संकोषातील किंवा मासिक नोंदवही वरील) आणि नोंदीत मालक यांच्यातील करारात एक ध्वन्यर्थाची शर्त असेल की, दर, भत्ते व अतिकाल, कामाचे तास, विश्रांतीची मध्यांतरे, पगारी रजा व सेवेच्या अन्य शर्ती या मंडळाने कामगारांच्या प्रत्येक प्रवर्गासाठी निश्चित केल्यानुसारच मात्र उप-खंड (२), (३), (४) व (५) आणि (६) च्या तरतुदींस अधीन राहून असतील.

(२) नोंदणी झालेल्या कामगारांच्या वेतनाचे निश्चित दर, भत्ते आणि कामाचे अतिकालिक तास, विश्रांती मध्यंतर, पगारी रजा व इतर सेवा शर्ती (ज्यांचा यात यापुढे सेवा शर्ती म्हणून सामायिकपणे उल्लेख करण्यात आला आहे) इत्यादींच्या निर्धारिकांच्या प्रयोजनासाठी किंवा त्यांचे पुनर्निर्धारण करण्यासाठी किंवा त्यांच्यात फेरबदल करण्यासाठी नोंदणी झालेल्या असंरक्षित कामगारांच्या बाबतीत, ह्या योजनेखाली निश्चित करण्यात किंवा सुधारणा करण्यात किंवा फेरबदल करण्यात येतील अशा सेवा शर्तीच्या बाबतीत मंडळ ही योजना लागू असलेल्या मालकसंघाना आणि श्रमिक संघटनांना, त्यांना योग्य वाटेल असे अभिवेदन देण्यासाठी मंडळ विनंती करील. जर असा कोणताही मालकसंघ किंवा श्रमिक संघटना नसेल तर मंडळाला योग्य वाटेल अशा पद्धतीने नोटीस प्रसिद्ध करून नोंदणी झालेल्या मालकांच्या व कामगारांच्या अशा प्रतिनिधीकडून अशी अभिवेदने मागविण्यात येतील.

(३) असे प्रत्येक अभिवेदन लेखी स्वरूपात असेल आणि ते, मंडळ विनिर्दिष्ट करेल अशा कालावधीत करण्यात येईल आणि त्यामध्ये अशा सेवा शर्ती नमूद असतील ज्या, असे अभिवेदन करणाऱ्या व्यक्तीच्या मते वाजवी तसेच अशा सेवा शर्तीची पूर्तता करणाऱ्या किंवा त्या अदा करणाऱ्या मालकांच्या क्षमतेशी किंवा असे निवेदन करणाऱ्या व्यक्तीस अनुरूप वाटेल अशा अन्य कोणत्याही परिस्थितीशी निगडित असतील.

(४) मंडळ, उपरोक्त कोणतेही अभिवेदन असल्यास, विचारात घेईल आणि त्याच्यासमोर ठेवलेल्या सर्व माहितीची तपासणी केल्यानंतर ते, नोंदणी झालेल्या कामगारांच्या सेवा शर्ती निश्चित करील किंवा त्यात सुधारणा करील किंवा यथास्थिती त्यात फेरबदल करील.

(५) नोंदीत कामगारांच्या सेवा शर्ती निश्चित करताना, त्यात सुधारणा करताना किंवा यथास्थिती त्यात फेरबदल करताना मंडळ, राहणी-मानाचा खर्च, स्थानिक क्षेत्रातील तुलनीय नोकऱ्यांतील प्रचलित सेवा शर्ती, नोंदणी झालेल्या मालकांची वेतन देण्याची क्षमता आणि मंडळाला अनुरूप वाटतील अशा अन्य कोणत्याही परिस्थिती लक्षात घेईल.

(६) मंडळाने निश्चित केलेल्या, पुनर्निर्धारित केलेल्या किंवा फेरबदल केलेल्या सेवा शर्ती, एकतर मंडळ ठरवील त्या दिनांकापासून भावी किंवा भूतलक्षी प्रभावाने अंमलात येतील आणि मंडळाचा निर्णय मंडळाला योग्य वाटेल अशा पद्धतीने मंडळ नोंदीत कामगारांना व मालकांना कळवील.

३३. नोंदीत कामगारांना रोजगार आणि इतर भत्त्यांचे संवितरण.—नोंदीत मालकाकडून देय असलेली मजुरी व लेव्ही नोंदीत मालक वजाती करून दर आठवड्यात/महिण्यास सचिवास धनादेशाद्वारे सादर करील. त्यावर सचिव सदरहू मजुरी आणि इतर देय रकमा असल्यास, यांचे नोंदीत कामगारांना या योजनेखाली वसूलयोग्य रकमांची वजाती करून प्रत्येक महिन्याच्या एका विनिर्दिष्ट दिवशी वितरीत करील.

३४. शिस्तभंगाची कारवाई.—(१) (एक) कार्मिक अधिकारी, एखादी तक्रार प्राप्त झाल्यावर किंवा अन्यथा, या योजनेच्या तरतुदींना पार पाडण्यास नोंदीत मालकाने कसूर केलेली आहे अशी माहिती मिळाल्यावर त्या बाबीची तपासणी केल्यानंतर त्याला लेखी ताकीद देईल.

(दोन) जेथे त्याच्या मते अधिकतर शास्ती रास्त आहे तेथे कार्मिक अधिकारी असे प्रकरण अध्यक्षाला कळवील, जो त्याला योग्य वाटेल अशी पुढील अधिक तपासणी करायला लावील आणि त्या मालकाच्या संबंधात पुढीलपैकी कोणतीही उपाययोजना करेल, म्हणजेच तो—

(अ) त्याच्यावर ठपका ठेवील आणि त्याच्या नोंदपत्रावर अशा ठपक्याची नोंद करील, किंवा

(ब) मंडळाच्या मान्यतेला अधीन राहून नोंदीत मालकाला एक महिन्याची लेखी नोटीस दिल्यानंतर मंडळाने ठरवला असेल अशा कालावधीकरिता किंवा कायमचे त्याचे नाव मालकाच्या नोंदवहीतून काढून टाकील.

(२) या योजनेच्या कोणत्याही उपबंधाचे पालन करण्यात कसूर करित असेल अशा किंवा बेशिस्तीचे किंवा गैरवर्तनाचे एखादे कृत्य करित असेल अशा संकोषातील नोंदीत कामगाराविषयी कार्मिक अधिकाऱ्याला लेखी कळविता येईल व तो त्या प्रकरणाची तपासणी केल्यानंतर त्या कामगाराला लेखी ताकीद देईल. किंवा चार दिवसांपेक्षा जास्त नसेल अशा कालावधीकरिता निर्लंबित करेल.

(३) जेथे उप-खंड (२) मध्ये तरतूद केलेल्या शिक्षेपेक्षा अधिकतर शिक्षा रास्त आहे असे कार्मिक अधिकाऱ्याचे मत असेल तेथे तो ते प्रकरण अध्यक्षांना कळविले.

(४) उप-खंड (३) अन्वये कार्मिक अधिकारी यांचेकडून लेखी अहवाल मिळाल्यावर किंवा मालकाकडून किंवा दुसऱ्या एखाद्या व्यक्तीनुसार संकोषातील नोंदणी झालेल्या कामगाराने या योजनेच्या कोणत्याही तरतुदीचे पालन करण्यात कसूर केली असेल किंवा त्याने गैरशिस्तीचे किंवा गैरवर्तणुकीचे एखादे कृत्य केले असेल किंवा प्रमाणभूत किंवा ग्राह्य उत्पादन निर्माण करण्याच्या अनुरोधाने सतत अपयशी ठरला असेल किंवा इतर कोणत्याही प्रकारे अकार्यक्षम असेल तर अध्यक्ष योग्य वाटेल अशी पुढील तपासणी करेल किंवा करायला लाविले आणि त्यानंतर संबंधीत कामगारांच्या संबंधात पुढील उपाययोजनांपैकी कोणतीही उपाययोजना करेल. म्हणजे तो पुढीलप्रमाणे कोणत्याही शास्ती लादेल :-

(अ) त्याला लेखी ताकद देईल ;

(ब) चार दिवसांहून अधिक नसणाऱ्या कालावधीकरीता त्याला निलंबित करील ;

(क) एक महिन्याची नोटीस देऊन किंवा त्याऐवजी त्याला महागाई भत्त्यासह एक महिन्याचे वेतन देऊन त्याची सेवा समाप्त करील ; किंवा

(ड) त्याला बडतर्फ करील ;

(५) ह्या खंडान्वये कोणतीही कार्यवाही करण्यापूर्वी संबंधीत व्यक्तीला तिच्याविरुद्ध प्रस्तावित कार्यवाही का करण्यात येऊ नये याची कारणे दाखविण्याची एक संधी देण्यात येईल.

(६) (ए) वरील उप-खंड (२) आणि (४) खालील तपासणीच्या प्रलंबित कालावधीत अध्यक्षकडून संबंधीत कामगारास निलंबित केले जाऊ शकेल.

(७) खंड ३५ अन्वये असलेल्या अध्यक्षांच्या शक्तींना बाधा न पोहचविता, नोंदणी झालेल्या मालकाला त्याच्याकडून कामाला लावलेल्या मासिक कामगारांच्या विरुद्ध शिस्तभंगाची कार्यवाही करण्याचे संपूर्ण अधिकार असतील.

३५. अध्यक्षांचे शिस्तविषयक विशेष प्राधिकार.—(१) या योजनेत काहीही अंतर्भूत असले तरी, चौकशीनंतर जर अध्यक्षांचे समाधान झाले की, नोंदीत कामगारांच्या कोणत्याही टोळीकडून किंवा कोणत्याही एका कामगाराकडून “ मंदगतीचा ” अवलंब करण्यात आला आहे व ती कामाच्या त्याच किंवा वेगवेगळ्या ठिकाणी त्याच टोळीने किंवा कामगाराने किंवा वेगवेगळ्या टोळ्यांनी किंवा कामगारांनी चालू ठेवली आहे किंवा तिची पुनरावृत्ती केली आहे तर तो तसे लेखी प्रतिज्ञापन करील.

(२) उप-खंड (१) अन्वये प्रतिज्ञापन करण्यात येईल तेव्हा ते अध्यक्षान्करिता,—

(एक) मासिक कामगारांच्या बाबतीत नोंदीत मालकांच्या हक्कांना बाधा न आणता अशा कामगारांविरुद्ध त्याला उचित वाटेल अशी, कामावरून काढून टाकण्यासह, शिस्तभंगाची कार्यवाही करणे याबाबत, आणि

(दोन) संकोषातील नोंदीत कामगारांच्या बाबतीत अशा कामगारांविरुद्ध, योग्य वाटेल अशी बडतर्फीचा समावेश असलेली, शिस्तभंगाची कार्यवाही करणे, याबाबत कायदेशीर असेल.

(३) अध्यक्षांना शिस्तभंगाची कार्यवाही करता येईल—

(एक) जेथे टोळीच्या सर्व सदस्यांनी “ मंदगतीचा ” अवलंब केला असेल तेथे टोळीच्या सर्व सदस्यांविरुद्ध, आणि

(दोन) जेथे एखाद्या कामगाराने “ मंदगतीचा ” अवलंब केला असेल तेथे संबंधीत कामगारांविरुद्ध.

(४) कोणत्याही कामगारांविरुद्ध किंवा कोणत्याही कामगारांच्या टोळींविरुद्ध या खंडान्वये शिस्तभंगाची कोणतीही कार्यवाही करण्यापूर्वी त्याला किंवा तिला त्याच्या किंवा तिच्याविरुद्ध प्रस्तावित कार्यवाही का करू नये याची कारणे दाखविण्याची एक संधी देण्यात येईल :

परंतु, असे की, अध्यक्षांना उप-खंड (१) अन्वये प्रतिज्ञापन केल्यानंतर, या उप-खंडान्वये कारणे दाखविण्याची संधी देण्यापूर्वी तात्काळ कोणत्याही कामगाराला किंवा कामगारांच्या टोळीला कामावरून निलंबित करता येईल.

(५) एखाद्या कामगाराने किंवा कामगारांच्या टोळीने “ मंदगतीचा ” अवलंब केला आहे असे करण्यात आलेले अध्यक्षांचे प्रतिज्ञापन हे अंतिम असेल व त्यावर त्यास कोणत्याही सबबीवर आढावा देता येणार नाही.

३६. नोकरीची समाप्ती.—(१) संकोषातील नोंदीत कामगाराची नोकरी ह्या योजनेच्या उपबंधांना अनुसरून असेल त्या व्यतिरिक्त समाप्त करण्यात येणार नाही.

(२) संकोषातील नोंदीत कामगार, मंडळाला चौदा दिवसांची लेखी नोटीस दिल्याशिवाय किंवा त्याऐवजी त्याच्या महागाई भत्त्यासह चौदा दिवसांचे वेतन मंडळाला समपहरण केल्याशिवाय मंडळातील त्याची नोकरी सोडणार नाही.

(३) जेव्हा उप-खंड (१) आणि (२) अन्वये मंडळाच्या नोंदीत कामगाराची नोकरी समाप्त होते तेव्हा त्याचे नाव मंडळाकडून नोंदवहीतून किंवा अभिलेखातून ताबडतोब काढून टाकण्यात येईल.

३७. कामगारांनी अपील करणे.—(१) ह्या खंडात अन्यथा उपबंधित केले असेल त्याव्यतिरिक्त, खंड ३४ अन्वये प्राधिकाऱ्याने पारित केलेल्या आदेशाने व्यथित झालेल्या संकोषात असलेल्या कामगारास, कार्मिक अधिकाऱ्याच्या आदेशाविरुद्ध अध्यक्षकडे आणि अध्यक्षांच्या आदेशाविरुद्ध राज्य सरकारकडे अपील दाखल करता येईल.

(२) जो कामगार,—

(एक) नोंदवही किंवा अभिलेखातील विशिष्ट गटात स्थान देण्याच्या ; किंवा

(दोन) खंड १५ अन्वये नोंदणीला नकार देणाऱ्या ; किंवा

(तीन) तो ज्या प्रवर्गातून आलेला आहे त्या प्रवर्गाचे नसलेले, खंड २८ (४) (ब) अन्वये कोणतेही काम हाती घेण्यास त्याला भाग पाडणाऱ्या सचिवाच्या आदेशाने व्यथित झाला आहे, त्याला अध्यक्षकडे अपील दाखल करता येईल.

(३) खंड १६ (४) अन्वये दिलेल्या आदेशाने व्यथित असलेल्या कोणत्याही कामगाराला अध्यक्षकडे अपील दाखल करता येईल.

(४) नोंदवहीतून किंवा अभिलेखातून त्याचा आकार कमी करण्यासाठी ज्या कामगारांची नावे काढून टाकावयाची असतील अशा कामगारांच्या वर्णनात किंवा वर्गात नोंदणी झालेला कामगार मोडतो हे जर नाव काढून टाकण्याचे कारण असेल तर, मंडळाच्या सूचनांनुसार नोंदवहीतून किंवा अभिलेखातून नोंदीत कामगाराचे नाव काढून टाकण्याची रीतसर नोटीस जेथे दिलेली असेल तेथे कोणतेही अपील दाखल करता येणार नाही :

परंतु असे की, जेथे नोंदीत कामगार हा, मंडळाच्या सूचनांमध्ये निर्दिष्ट केलेल्या कामगारांच्या वर्गातील किंवा वर्णनातील नाही असे अभिकथन करतो तेथे अध्यक्षकडे अपील करता येईल.

(५) उप-खंड (१), (२), (३) किंवा (४) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या प्रत्येक अपील लेखी असेल आणि आदेशाविरुद्ध केलेले अपील आदेश मिळाल्याच्या दिनांकापासून चौदा दिवसांच्या आत दाखल केलेले असेल :

परंतु असे की, अपील प्राधिकाऱ्यास नोंद केलेल्या कारणास्तव चौदा दिवस संपल्यानंतर करण्यात आलेले एखादे अपील दाखल करून घेता येईल.

३८. मालकांकडून अपीले.—(१) (एक) खंड ३४ (१) (दोन) अन्वये कार्मिक अधिकाऱ्याच्या आदेशाने व्यथित झालेल्या नोंदीत मालकाला अध्यक्षकडे अपील करता येईल.

(दोन) खंड ३४ (१) (दोन) (ब) अन्वये दिलेल्या आदेशाविरुद्ध अपील केलेले असेल तर त्या प्रकरणात अध्यक्ष ती बाब राज्य शासनाकडे तात्काळ निर्णयार्थ सोपवील. राज्य शासन त्या अपीलावर त्याला योग्य वाटेल असा आदेश देईल.

(२) उप-खंड (१) मध्ये निर्दिष्ट केलेले प्रत्येक अपील लेखी असेल आणि आदेशाविरुद्ध केलेले अपील तो आदेश मिळाल्यापासून चौदा दिवसांच्या आत दाखल करण्यात आले पाहिजे :

परंतु असे की, अपील प्राधिकारी नोंद करावयाच्या कारणास्तव चौदा दिवसांच्या समाप्तीनंतरही अपील दाखल करून घेईल.

३९. अध्यक्षंचे पुनरीक्षणचे अधिकार.—या योजनेत काहीही अंतर्भूत केलेले असले तरी, अध्यक्ष, कार्मिक अधिकाऱ्याने खंड ३४ अन्वये दिलेल्या आदेशाच्या बाबतीत त्याची वैधता व औचित्य यांच्याविषयी समाधान करण्याच्या प्रयोजनार्थ, कार्मिक अधिकाऱ्याने ज्यात आदेश दिला असेल अशा कोणत्याही कार्यवाहीच्या नोंदी कोणत्याही वेळी मागवू शकेल आणि त्याला योग्य वाटेल असा त्या संबंधात आदेश देईल :

परंतु असे की, अध्यक्ष कोणत्याही व्यक्तीच्या हिताला बाधक रितीने परिणाम करू शकेल असा कोणताही आदेश अशा व्यक्तीला सुनावणीची वाजवी संधी दिल्याशिवाय ह्या खंडाअन्वये देणार नाही.

४०. विवक्षित अपीलांच्या बाबतीत आदेशाला स्थगिती देणे.—जेथे एक महिन्याच्या नोटीसीने सेवा समाप्तीच्या आदेशाविरुद्ध खंड ३७ च्या तरतुदीनुसार कामगाराने अपील केले असेल किंवा जेथे एखाद्या मालकाने खंड ३५ अन्वये मालकांच्या नोंद पुस्तकातून त्याचे नाव काढून टाकल्याच्या आदेशाविरुद्ध एखादे अपील दाखल केले असेल तेथे खंड ३४ (१) (दोन) (ब) च्या उपबंधानुसार अपील प्राधिकाऱ्याला अपीलाची सुनावणी व त्याचा अंतिम निकाल या दरम्यान अपील केलेल्या आदेशाला स्थगिती देता येईल.

४१. योजना राबविण्याचा खर्च आणि नोंदीत कामगारांना सुखसोयी व लाभ यासाठीच्या तरतुदी.— (१) ही योजना राबविण्याचा खर्च आणि अधिनियमातील तरतुदीनुसार आणि ह्या योजनेतील उपबंधानुसार नोंदीत कामगारांना निरनिराळे लाभ, सुविधा आणि सुखसोयीची तरतूद करण्यासाठी येणारा खर्च, नोंदीत मालकांनी मंडळाला केलेल्या प्रदानांनी भागविला पाहिजे. प्रत्येक नोंदणी झालेला मालक हा त्याला नेमून दिलेल्या व त्याने कामावर लावलेल्या नोंदीत कामगारांच्या बाबतीत मंडळाने जाहीर नोटीशीने किंवा नोंदीत मालकांस लेखी आदेशाने त्या त्या वेळी विनिर्दिष्ट केले असेल त्याप्रमाणे आणि मंडळाने निदेश दिला असेल अशावेळी लेखी मार्गाने अशी रक्कम मंडळाला देईल.

(२) नोंदणी झालेल्या मालकांनी उप-खंड (१) अन्वये किती प्रदान करावयाला हवे हे ठरवताना, मंडळ कामांच्या किंवा कामगारांच्या वेगवेगळ्या प्रवर्गाकरिता लेखीचे वेगवेगळे दर निश्चित करील. परंतु लेखी अशी निश्चित करण्यात येईल की, समान परिस्थितीत असलेल्या नोंदणी झालेल्या सर्व मालकांना लेखीचा तोच दर लागू होईल.

(३) मंडळ, राज्य शासनाच्या पूर्व मान्यतेखेरीज एकूण वेतन देयकाच्या पन्नास टक्क्याहून अधिक कोणत्याही लेव्हीला मंजुरी देणार नाही.

(४) नोंदणी झालेला मालक अनामत ठेवीच्या मार्गाने मंडळाला मागणीप्रमाणे प्रदान करील किंवा उप खंड (१) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या रकमेच्या नियत प्रदानाकरिता मंडळाला आवश्यक वाटेल अशी इतर प्रतिभूती पुरवील.

(५) योजनेच्या कार्यान्वयन व वित्तपुरवठा या संबंधात वाजवीरित्या आवश्यक असेल अशी आकडेवारी आणि इतर माहिती सचिव वेळोवेळी मंडळाला पुरवील.

(६) जर नोंदणी झालेल्या मालकाने मंडळाने विनिर्दिष्ट केलेल्या मुदतीत उप खंड (१) अन्वये त्याच्याकडून देय असलेले प्रदान करण्यात कसूर केली तर आणि त्याने नोटीस मिळाल्याच्या दिनांकापासून तीन दिवसांच्या आत त्याची देणी दिली नाहीत तर त्या मालकाला नोंदित कामगारांचा पुरवठा बंद करण्यात येईल, अशा अर्थाची नोटीस सचिव त्या मालकावर बजावील. नोटीसीचा कालावधी संपल्यावर सचिव, कसूरदार मालक जोपर्यंत त्याची देय देणी भरत नाही तोपर्यंत त्यास नोंदित कामगारांचा पुरवठा स्थगित ठेवील.

४२. भविष्यनिर्वाह निधी आणि उपदान.—(१) मंडळ, हे नोंदणी झालेल्या कामगारांकरिता अंशदायी भविष्यनिर्वाह निधीसाठी नियम तयार करील आणि नियमांचे कार्यान्वयन करील. हे नियम, आवश्यक असे अंशदानाचा दर, प्रदानाची रीत व पद्धती यांची तरतूद करतील :

परंतु असे की, मात्र नियम तयार करेपर्यंत अंशदानाचा दर निश्चित करणे आणि त्याच्या प्रदानाची रीत व पद्धत निश्चित करणे, मंडळाकरिता कायदेशीर असेल.

(२) अंशदायी भविष्यनिर्वाह निधीकरिता नियम तयार करताना मंडळ, वेळोवेळी सुधारण्यात आलेला कर्मचारी भविष्यनिर्वाह निधी अधिनियम, १९५२ (सन १९५२ चा १९) आणि त्याखाली तयार केलेली योजना विचारात घेईल.

(३) मंडळ, नोंदित कामगारांसाठी उपदानाच्या प्रदानाकरिता नियम तयार करील.

(४) नोंदित कामगारांसाठी उपदानाच्या प्रदानाकरिता नियम तयार करताना मंडळ, वेळोवेळी सुधारण्यात आलेला उपदान प्रदान अधिनियम, १९७२ (१९७२ चा ३९) च्या तरतुदी विचारात घेईल.

(५) भविष्यनिर्वाह निधी आणि उपदान यासाठी मंडळाने तयार केलेले नियम हे राज्य शासनाच्या पूर्व मान्यतेच्या अधीन असतील.

४३. शास्ती.—जो कोणी खंड १४, २९ आणि ३० च्या तरतुदींचे उल्लंघन करील त्याला,—

(१) जेथे असे उल्लंघन हे प्रथम उल्लंघन असेल तेथे अपराधसिद्धी नंतर तीन महिन्यांचा कारावास किंवा ५०० रुपयांपर्यंतचा दंड किंवा दोन्ही अशी शिक्षा होईल.

(२) जेथे असे उल्लंघन कोणतेही नंतरचे उल्लंघन असेल तेथे त्याला ६ महिन्यांचा कारावास किंवा १००० रुपयांपर्यंतचा दंड किंवा दोन्ही अशी शिक्षा होईल.

(३) जर अपराधसिद्धीनंतर उल्लंघन पुढे चालू राहिले तर त्याला असे उल्लंघन ज्या ज्या दिवशी चालू राहिले त्या त्या प्रत्येक दिवसासाठी रुपये १०० इतक्या जादा दंडाची शिक्षा होईल.

नमुना "अ"

(खंड १४)

महाराष्ट्र मच्छिमार उद्योगातील मच्छिमार आणि इतर श्रमजीवी कामगार मंडळ

(मालकाच्या नोंदणीबाबतचा अर्ज)

नोंदणी क्रमांक :

दिनांक :

(कार्यालयाने भरावयाचे)

१. आस्थापनेचे नाव, पत्ता आणि दूरध्वनी क्रमांक :

२. फर्म अथवा कंपनी आहे किंवा कसे :

मालकाचे नाव

भागीदार (१)

भागीदार (२)

संचालक (१)

संचालक (२)

३. तुम्ही कोणत्याही संघटनेचे सदस्य आहात काय ? असल्यास, संघटनेचे नाव

४. तुमची आस्थापना महाराष्ट्र दुकाने व आस्थापना अधिनियमांतर्गत नोंदित आहे काय ? असल्यास, नोंदणी क्रमांक

५. आस्थापनेच्या व्यापार/व्यवसायासंदर्भात माशांची भरार्ई, उतरार्ई, ढीग करणे, वाहून नेणे इत्यादी ज्या ठिकाणी केली जाते ते कामाचे ठिकाण.

६. तुम्ही कंत्राटदारामार्फत कामगार कामास ठेवले आहेत काय ? असल्यास, कंत्राटदाराचे नाव

७. तुम्ही टोळीमार्फत कामगार कामास ठेवले आहेत काय ? असल्यास, टोळीच्या मुकादमाचे अथवा सर्व कामगारांची नाव/नावे

८. वापरत असलेल्या मासेमारी बोटींची संख्या

दिनांक :

ठिकाण :

अर्जदाराची स्वाक्षरी,

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

ना. द. थोरवे,
कार्यासन अधिकारी.

In pursuance of clause (3) of Article 348 of the Constitution of India, the following translation in English of the Government Notification, Industries, Energy and Labour Department, No. UWA. 2014/C.R. 313/LAB-5, dated the 4th August 2014 is hereby published under the authority of the Governor.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

A. G. ASWALE,
Joint Secretary (Labour) to Government.

INDUSTRIES, ENERGY AND LABOUR DEPARTMENT
Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk, Mantralaya,
Mumbai 400 032, dated the 4th August 2014

NOTIFICATION

MAHARASHTRA MATHADI, HAMAL AND OTHER MANUAL WORKERS (REGULATION OF EMPLOYMENT AND WELFARE) ACT, 1969.

No.UWA.2014/C.R.313/Lab-5.— In exercise of the powers conferred by sub-section (1) of section 4 of the Maharashtra Mathadi, Hamal and other Manual Workers (Regulation of Employment and Welfare) Act, 1969 (Mah. XXX of 1969) and of all other powers enabling it in that behalf, the Government of Maharashtra, hereby makes the following scheme for employment in Fishing Industry in connection with catching, collecting, loading, unloading, cleaning, stacking, carrying, weighing, measuring, drying, or such other work preparatory or incidental work prior to processing, in the areas specified in the Schedule appended to the Scheme, the same have not been previously published as per proviso (a) of sub-section 1 of section 4 namely :—

SCHEME

**The Maharashtra Fishermen and other Manual Workers of Fishing Industries
(Regulation of Employment and Welfare) Scheme, 2014**

1. *Title.*—This Scheme may be called the Maharashtra Fishermen and other Manual Workers of Fishing Industry (Regulation of Employment and Welfare) Scheme, 2014.

2. *Objects and Application.*—(1) *Objects.*—The objects of the Scheme are to ensure an adequate supply and full and proper utilisation of unprotected workers employed in fishing industry in connection with catching, collecting, loading, unloading, cleaning, stacking, carrying, weighing, measuring, drying or such other work preparatory or incidental work prior to processing, and generally for making better provisions for terms and conditions of employment of such workers and make provisions for their general welfare and safety.

(2) *Application.*—The Scheme shall apply to the employment of registered workers by the Fishing Boats owners, Fishing Boats operators, *Nakhawas* and distributors operating from the fishing centers in the State of Maharashtra, for carrying the work of catching, collecting, loading, unloading, cleaning, stacking, carrying, weighing, measuring, drying, or such other work preparatory or incidental work prior to processing.

3. *Commencement.*—(i) The clauses 14 and 15 of this Scheme shall come into force from the date of issue of this notification in the *Official Gazette* ;

(ii) the remaining clauses of the Scheme shall come into force from the date of issue of this notification in the *Official Gazette*.

4. *Interpretation.*—(1) In this Scheme, unless the context requires otherwise,—

(a) “Act” means the Maharashtra *Mathadi, Hamal* and other Manual Workers (Regulation of Employment and Welfare) Act, 1969 (Mah. XXX of 1969);

(b) “Board” means the person appointed under section 6A of the Act for the purposes of the fishing industry until a Board is duly, constituted under the Act, and thereafter, the Board duly constituted under the Act for the fishing industry ;

(c) “Chairman” means the Chairman of the Board ;

(d) “Monthly Worker” means a worker who is employed by an employer or a group of employers on monthly basis ;

(e) “Pool” means a list of workers maintained by the Board but which does not include monthly workers ;

(f) “Pool Worker” means a worker whose name is entered in the pool ;

(g) “Employer” means the Fishing Boats owners, Fishing Boats operators, *Nakhawas* and distributors operating from the fishing centers, whose name is for the time being entered in the register of employers ;

(h) “Worker” means a worker whose name is for the time being entered in the registered pool workers or in the register of monthly workers ;

(i) “Register of employers” means the register of employers maintained under this Scheme ;

(j) “Register of workers” means the register of workers maintained under this Scheme ;

(k) “Secretary” means the Secretary of the Board ;

(l) “Personnel Officer” means the Personnel Officer appointed by the Board under clause 5 ;

(m) “rules” means the Maharashtra *Mathadi, Hamal* and other Manual Workers (Regulation of Employment and Welfare) Rules, 1970 ;

(n) “week” means the period of seven days commencing on midnight of Saturday and ending on the mid-night of the Saturday next following.

(2) The words and expressions used in this Scheme but not defined in hereinabove shall have the same meanings as respectively assigned to them in the Act.

5. *Secretary, Personnel Officer and other servants of the Board.*—The Board may appoint a Secretary, a Personnel Officer and such other Officers and servants of the Board on such terms and conditions of service as it deems fit:

Provided that, no post the maximum salary of which exclusive of allowance is Rs. 10,000 and above per mensem shall be created and no appointment to such post shall be made by the Board except with the previous approval of the State Government :

Provided further that, the previous approval of the State Government shall not be necessary to any appointment in a leave vacancy of a duration of not more than three months.

6. *Functions of the Board.*—(1) The Board may take such measures as it may consider desirable for carrying out the objectives of this scheme including measures for,—

(i) ensuring the adequate supply and full and proper utilisation of registered workers for the purpose of facilitating the rapid turnout of work ;

(ii) regulating the recruitment and entry into and the discharge from this scheme of workers and allotment of registered workers in the pool to registered employers ;

(iii) determining and keeping under review the category wise number of registered workers, from time to time, on the registers or records and the increase or reduction to be made in the number of registered workers ;

(iv) keeping, adjusting and maintaining the employers' registers, entering or re-entering therein the name of any employer and where circumstances so require removing from the register the name of any registered employer in accordance with the provisions of this scheme ;

(v) keeping, adjusting and maintaining from time to time, such registers or records, as may be necessary, of workers including any registers, or records of workers who are temporarily not available for work and whose absence has been approved by the Board; and where circumstances so require removing from any register or record the name of any registered worker either at his own request or in accordance with the provisions of this scheme ;

(vi) grouping or re-grouping of all registered workers into such groups as may be determined by the Board, and reviewing the grouping of any registered worker on the application of a registered worker or otherwise ;

(vii) making provision, subject to availability of funds, for the welfare of registered workers including medical services in so far as such provision does not exist apart from this scheme ;

(viii) recovering from registered employers contribution in respect of the expenses of this scheme, wages, levy and any other contributions under this scheme ;

(ix) making provision, subject to availability of funds, for the health and safety measures in places where workers are employed in so far as such provision does not exist apart from this scheme ;

(x) maintaining and administering the workers' welfare fund, and recovering from all the registered employers contribution towards the fund when such fund is constituted in accordance with the rules of the fund ;

(xi) maintaining and administering provident fund and gratuity fund for registered workers in the pool when such funds are constituted.

(2) All property, fund and other assets vesting in the Board shall be held and applied by it, subject to the provisions and for the purposes of this scheme.

(3) The Board shall have and maintain its own fund to which shall be credited,—

(a) all monies received by the Board from the State Government;

(b) all fees, wages and levies received by the Board under the scheme;

(c) all monies received by the Board by way of penalty;

(d) all monies received by the Board by way of sale and disposal of properties and other assets ;

(e) interest on investment in securities and deposits, rents and all monies received by the Board in any other manner or from any other source.

(4) All monies forming part of the funds shall be kept in current or deposit account with any nationalised Bank. Such accounts shall be operated by such officers of the Board as may be authorized by it :

Provided that, the Board may keep on hand such sum not exceeding Rs. 5,000 as the Board may consider necessary.

(5) The Board shall make provision for such reserve and other denominated funds as may be provided in this scheme.

(6) The Board shall have the authority to spend such sum as it thinks fit for the purposes authorised under the scheme from out of the general fund of the Board or from the reserve and other funds, as the case may be.

(7) The Board shall cause the proper account to be kept of the cost of operating this scheme and of all receipts and expenses under this scheme.

(8) The Board shall submit to the State Government,—

(a) as soon as may be after the first day of April, in every year and not later than the 31st day of October, an annual report on the working of the scheme during the preceding year ending the 31st of March together with an audited balance-sheet; and

(b) copies of proceedings of the meetings of the Board.

(9) The Board shall,—

(i) fix the number of workers to be registered under the various categories;

(ii) increase or decrease the number of workers in any category on the register from time to time, as may be necessary after a periodical review of the register and anticipated requirements;

(iii) sanction the temporary registration of a specified number of workers in any category for specific periods;

(iv) devise forms, records, registers, settlements and the like required for administration of the scheme ;

(v) determine the wages, allowances and other conditions of service including age of retirement of the registered workers;

(vi) fix the rate of levy under clause 41(1);

(vii) sanction the annual budget;

(viii) subject to the provisions of clause 5 appoint a Secretary, the Personnel Officer and other servants of the Board ;

(ix) make recommendation to the State Government about any modification in the scheme;

(x) settle disputes between registered employers and registered workers;

(xi) discuss the statistics of output of labour and turn-out of work and record its observations and directions.

7. *Annual Estimate.*— The Chairman shall at a special meeting to be held before the end of February in each year, lay before the Board, the annual budget of the scheme for the year commencing on the first day of April then next ensuing in such details and forms as the Board may, from time to time, specify. The Board shall consider the estimate so presented to it, and shall, within four weeks of its presentation, sanction the same either unaltered or subject to such alteration as it may deem fit.

8. *Responsibilities and duties of Chairman.*—Without prejudice to the powers and functions of the Board, the Chairman shall be generally responsible for satisfactory execution of the scheme and shall have powers to execute the decisions of the Board subject to its direction and in particular,—

(a) to ensure that the decisions of the Board in regard to the adjustment of the registers of workers are carried out expeditiously ;

(b) to ensure that the sanctions for temporary registration of workers are carried out without delay ;

(c) to supervise and control the working of the scheme;

(d) to take suitable steps if any irregularities are detected by him or brought to his notice ;

(e) to ensure that the provisions of the scheme in regard to transfer and promotion of workers are carried out ;

(f) to constitute medical boards when required ;

(g) to ensure that conditions laid down in the scheme for the registration of employers are complied with by them ;

(h) to ensure that all forms, registers, returns and documents, devised by the Board are properly maintained ;

(i) to ensure that suitable statistics in regard to the output of labour is compiled and placed before the Board with appropriate remarks and explanations at such intervals as the Board may desire ;

(j) (i) to sanction the creation of the posts, the maximum salary of which exclusive of allowance is below Rs. 10,000 per month and to make appointments to such posts ;

(ii) to make appointments to the posts, the maximum salary of which exclusive of allowances in Rs. 10,000 per month ;

(k) to take disciplinary action against workers, employers in accordance with the provisions of this scheme ;

(l) to declare that there has been "go slow" and to take action as authorised under this scheme ;

(m) to sanction the transfer of a monthly worker to the pool at the request of the employer or the worker, as provided for in this scheme ;

(n) to deal with appeals from workers and employers under clauses 37 and 38 ;

(o) discharge all functions relating to disciplinary action against registered employers and workers to the extent permitted under clause 34.

9. *Functions of Secretary.*—Without prejudice to the powers and functions of the Board and the Chairman, the Secretary shall perform duties imposed on him by the scheme in discharge of his duties and in particular be responsible for,—

(a) keeping, adjusting and maintaining the register of employers, entering, or re-entering therein the name of any employer and if so directed by the Board removing from the register the name of any registered employer in accordance with the provisions of this scheme ;

(b) keeping, adjusting and maintaining from time to time, such registers or records as may be necessary of workers, including any registers or records of workers, who are temporarily not available for work and whose absence has been approved by the Board, and where the circumstances require, removing from any registers or records the name of any registered worker, either at his request or in accordance with the provisions of this scheme ;

(c) the employment and control of registered workers who are available for work, when they are not otherwise employed in accordance with this scheme ;

(d) the grouping or re-grouping of registered workers in suitable pools, in accordance with the instructions received from the Board in such groups as may be determined by the Board ;

(e) the allotment of registered workers who are available for work to registered employers and for this purpose, the Secretary shall,—

(i) make the fullest possible use of registered workers in the pool ;

(ii) keep the record of attendance at call stands or control points of registered workers ;

(iii) provide for the maintenance of records of employment and earnings of registered worker ;

(iv) make or cause to be made the necessary entries in the attendance cards and the wage slips of the workers in the reserve pool as laid down in clause 23 ;

(f) (i) the collection of levy or any other contribution from the employers under the scheme ;

(ii) the collection from registered workers of contribution to the Provident Fund, Insurance Fund or any other fund which may be constituted under the scheme ;

(iii) the payment to each daily worker of all earnings lawfully due to him from the registered employer and the payment to such worker of all monies payable by the Board in accordance with the provisions of this scheme ;

(g) appointing, subject to provisions made in the budget in this behalf, such officers and servants, from time to time, as may be authorised by the Board ;

(h) the keeping of proper accounts of the cost of operating this scheme and of all receipts and expenses under it and making and submitting to the Board an Annual Report and audited Balance-Sheet and Profit and Loss Accounts Statements ;

(i) framing budget annually for submission to the Board on or before the 15th day of February each year ;

(j) maintaining complete service records of all registered workers and record sheets of all registered employers ;

(k) authorising the employment of unregistered workers in case registered workers are not available for work in the pool or in such other circumstances as the Chairman may approve; and

(l) such other functions as may, from time to time, subject to the provisions of this scheme, be assigned to him by the Board or the Chairman.

10. *Functions of Personnel Officer.*—The Personnel Officer shall assist the Secretary in the discharge of his duties and shall, in particular, carry out the functions assigned to him by clause 34 of this scheme.

11. *Maintenance of Registers*—(1) *Register of employers.*—There shall be a register of employers in the form devised by the Board wherein the names and address of the employers alongwith their phone numbers and e-mail address, if any, registered under the scheme shall be entered.

(2) *Register of workers.*—There shall be a register of workers in the forms devised by the Board wherein the names and addresses of workers registered under scheme shall be entered. It shall be duly maintained.

(3) *Monthly register.*—There shall be a register of monthly workers in the form devised by the Board wherein names and addresses of such workers shall be entered and the names of employers under whom they are employed. The register shall be duly maintained.

(4) *Pool registers.*—There shall be a register of workers other than those on monthly register known as pool workers. This register shall include a sub-pool of workers who are not attached to any gang to fill casual vacancies in gangs, workers included in such a sub-pool shall be known as leave reserve workers.

12. *Classification of workers.*—The Board shall arrange for the classification workers in suitable categories as may be determined by it, from time to time.

13. *Fixation of number of workers on the registers.*—The Board shall determine before the commencement of registration in any category, the number of workers required in that category in consultation with the employers.

14. *Registration of employers.*—Every employer to whom the scheme applies, engaged in Fishing Industry in connection with catching, collecting, loading, unloading, cleaning, stacking, carrying, weighing, measuring, drying, or such other work preparatory or incidental work prior to processing, in the areas to which the Scheme applies shall get registered with the Board by applying in Form 'A' appended to the Scheme within fifteen days from the date of coming into force of this clause, provided, however, that the employers or any establishments coming into existence after the commencement of the Scheme, shall apply for registration simultaneously on the commencement of his or their business.

15. *Registration of existing and new workers.*—(1)(a) Any worker of any category who on the date of commencement of this scheme is already working in the employment in the area to which the scheme applies shall be registered under this scheme;

(b) The qualifications for new registration shall be such as may be specified by the Board having regard to the local conditions, physical fitness, capacity or experience or both. Citizen of India only shall be eligible for registration;

(c) Registration of workers in any new category shall be from among workers who have been or were working in the said employment on any such date as the Board may specify in this behalf, provided that, the worker is medically fit and is not more than 60 years of age.

(2) Notwithstanding anything contained in this scheme, where the Board is of opinion that a worker has secured his registration by furnishing false information in its application or by withholding any information required therein or where it appears that a worker has been registered improperly or incorrectly, the Board may direct the removal of his name from the register:

Provided that, before giving any such direction, the Board shall give such worker an opportunity of showing cause why the proposed direction should not be issued.

16. *Promotion and transfer of workers.*—(1) A vacancy other than a casual vacancy, in any category of workers in a pool register shall ordinarily be filled by promotion of a worker from the next lower category within the same gang.

(2) A vacancy other than a casual vacancy, in any category of monthly worker may be filled only by promotion from lower categories of monthly workers in the gang or, if no worker is suitable for promotion from lower categories of monthly worker in the same gang, by transfer of a worker in the same or a superior category in the pool who may be selected by registered employers or a group of employers.

Explanation.—The criteria for promotion shall ordinarily be,—

(a) seniority;

(b) merit and fitness for the category to which promotion is to be made;

(c) record of past service.

Note.— A transfer from the pool register to the monthly register in the same category or *vice-versa* shall not be deemed a promotion.

(3) The Chairman or the Secretary may for sufficient and valid reasons allow the transfer of a monthly worker to the pool on a request in writing of the employer or the worker explaining fully the reasons for the transfer, provided that, such transfer shall be subject to the fulfilment of any contract subsisting between the monthly worker and his employer regarding termination of employment. No transfer shall take place without the prior approval of the Chairman or the Secretary.

(4) If the services of a monthly worker are terminated by the employer for an act of indiscipline or misconduct, he may apply to the Board for employment in the pool. The Secretary on behalf of the Board shall then decide on the merits of the case whether or not the worker should be employed by the Board; and if so, whether in the same or a lower category.

(5) If a monthly worker is transferred to or employed in the pool under sub-clause (3) or sub-clause (4), as the case may be, his previous service shall be reckoned for all benefits in the pool, and the employer shall transfer to the Board all benefits that have accrued to the worker in respect of his previous service as if such service has not been transferred. The employer shall contribute to the Board such amount of the provident fund of the worker, if any, standing to his credit in the Provident Fund of which he is a member and such amount towards his leave and gratuity as may have been due to him under any contract subsisting between the worker and his employer or under any law, award or agreement applicable to such worker as if his services had been terminated by the employer.

17. *Medical examination.*—(1) If the Board considers it necessary so to do, it may require a new worker before registration to undergo, free of charge, a medical examination for physical fitness by a Medical Officer nominated by the Chairman for this purpose. A worker found medically unfit by a Medical Officer may apply in writing to the Chairman, and simultaneously deposit with him such fees as may be specified in this behalf for examination by a Medical Board. On receipt of such a request and the fees, the Chairman shall set up a Medical Board. The decision of the Medical Board shall be final and a worker who is medically unfit shall not be entitled to registration.

(2) If the Chairman deems it necessary so to do he may require a worker to undergo free of charge a medical examination by a Medical Board to be constituted by the Chairman. The decision of the Medical Board in relation to such worker shall be final. If the worker is found permanently unfit by the Medical Board, the Chairman shall terminate his services forthwith.

18. *Registration fee.*—(i) A registration fee of Rs.1 shall be paid to the Board by each worker at the time of registration under this scheme.

(ii) A registration fee of Rs. 25 shall be paid by each employer at the time of registration under this scheme.

19. *Supply of cards.*—(1) Every registered worker shall be supplied with (i) an identity card; (ii) an attendance card; (iii) wage slips in the form, devised by the Board.

(2) In case of loss of card, a fresh card will be issued but the cost thereof, which will be fixed by the Board shall be payable by the worker concerned.

20. *Services records for registered workers.*—A service record for every monthly and daily worker shall be maintained in a form to be specified by the Board which shall contain, among other things a complete record of disciplinary actions taken against the worker, promotions, commendations for good work, etc. and such other matters as the Board may think fit, such details in respect of the monthly workers shall be supplied to the Board by the registered employers.

21. *Record sheets for registered employers.*—The Personnel Officer shall maintain a record sheet in respect of each registered employer in a form to be devised by the Board which shall contain among other things, a complete record of disciplinary action taken against the registered employer.

22 *Surrender of cards.*—A registered worker's card shall be surrendered to the Board in the following circumstances, namely :—

- (a) when proceeding on leave for seven days or more ;
- (b) when retiring from service ;
- (c) when dismissed or discharged from service ;
- (d) when temporarily suspended ; or
- (e) on death :

Provided that, the employer of a monthly worker shall also surrender the card of the worker to the Board in the case of (a), (b), (c), (d) and (e) above.

23. *Entries in attendance card and wage slip.*—(1) A registered worker in the pool shall hand over to the Board at the time he is allotted for work to a registered employer his attendance card. The Board shall make necessary entries in the attendance card in respect of the period of work done by the worker and return it to him on completion of his engagement. For each day of work, the Board shall supply as possible, a wage slip showing the wages earned by a worker.

(2) A monthly worker shall hand over to his employer at the time when he is allotted work his attendance card. The employer shall necessary entries in the card in respect of the period of work done by the worker and return it to him on the completion of his allotted work. For each day of work, the employer shall supply as soon as possible a wage slip showing wages earned by a worker.

24. *Employment of workers.*—(1) A monthly worker of a particular category allotted to a registered employer or a group of employer shall be entitled to be employed for work in that category by that employer or group of employers in preference to any worker of the same category in the pool.

(2) If the number of workers on the monthly register in a particular category is not sufficient for the work available, the workers on the pool register in that category shall be employed.

(3) A monthly worker of one employer or a group of employers shall not be employed by another employer or group of employers, except with previous approval of the Chairman or Secretary.

25. *Filling up of casual vacancies.*—Casual vacancies of monthly worker shall be filled up in the following manner :—

When a Tandel or Captain is absent, the vacancy shall be filled by a senior person of the same gang in the employment of an employer.

26. *Disappointment money.*—When a worker in the pool presents himself for work and for any reason the work for which he has been allotted cannot commence or proceed and no alternative work can be found for him and he is relieved within two hours of his attending for work, he shall be entitled to disappointment money from the employer at a rate as may be fixed by the Board appropriate to the category to which he belongs. A worker detained for more than two hours shall be paid full wages inclusive of dearness allowance.

27. *Holidays.*—Each worker shall be entitled in a year to four holidays with pay at such rates as may be specified by the Board under clause 32. Out of the four holidays, three holidays will be on (i) 26th January (Republic Day), (ii) 1st May (Maharashtra Day) and (iii) 15th August (Independence Day). The Fourth holiday shall be decided by the Board.

28. *Obligations of registered workers.*—(1) Every registered worker shall be deemed to have accepted the obligations of this scheme.

(2) A registered worker who is available for work shall be deemed to be in the employment of the Board.

(3) A registered worker who is available for work shall not engage himself for employment under registered employer, unless he is allotted to that employer by the Secretary.

(4) A registered worker who is available for work shall carry out directions of the Board.

(5) A registered worker who is available for work when allotted by the Board for employment under a registered employer carry out his duties in accordance with the directions of such registered employer or his authorised representative or supervisor and the rules of the employment or place where he is working.

29. *Obligations of registered employers.*—(1) Every registered employer shall accept the obligations of the scheme.

(2) Subject to the provisions of clause 24, a registered employer shall not employ a worker other than a worker who has been allotted to him by the Secretary in accordance with the provisions of clause 9(e).

(3) A registered employer shall in accordance with instructions as may be given by the Board, submit all available information of his current and future labour requirements.

(4) A registered employer shall lodge with the Board, unless otherwise directed, particulars of the work handled by workers on piece rate and such other statistical data as may be required in respect of the registered workers engaged by him.

(5) A registered employer shall pay to the Board, in such manner and at such time as the Board may direct, the levy payable under clause 41(1) and the gross wages due to daily workers and any other amount due to daily workers.

(6) A registered employer shall keep such records as the Board may require and shall produce before the Board or such person as may be designated by the Board upon reasonable notice all such records and any other documents of any kind relating to registered workers and to the work upon which they have been employed and furnish such information relating thereto as may be set out in any notice or directions issued by or on behalf the Board.

30. *Restriction on employment.*—(1) No employer shall engage for employment a worker unless that worker is a registered worker.

(2) Notwithstanding the preceding provisions of the clause,—

(a) Where the Secretary is satisfied that—

(i) the work is emergently required to be done ; and

(ii) it is not reasonably practicable to obtain registered worker for that work,

the Secretary may, subject to any limitation imposed by the Board, allow a registered employment to employ a worker who is not a registered worker :

Provided that, whenever unregistered workers have to be employed the Secretary shall obtain, if possible, the prior approval of the Chairman to the employment of such workers, and where this is not possible, shall report to the Chairman within 24 hours the full circumstances under which such workers were employed and the Chairman shall duly inform the Board of such employment at its next meeting ;

(b) the Board may, subject to such conditions as it may specify, permit employment of unregistered workers on a holiday, if work is required to be done on that day, to the extent registered workers are not available for work ;

(c) In the case referred to in paragraphs (a) and (b) the person so employed as aforesaid by a registered employer shall for the purposes of sub-clauses (4), (5) and (6) of clause 29 and clause 32, be treated in respect of that work, as if he were a daily worker.

(3) A registered worker in the pool may, provided he fulfils his obligations under clause 28, take up employment elsewhere on those days on which he is not allotted for work by the Board.

31. *Circumstance in which this scheme ceases to apply.*—(1) This scheme shall cease to apply to a registered worker when his name has been removed from the register or record in accordance with the provisions of this scheme.

(2) This scheme shall cease to apply to a registered employer when his name has been removed from the employers register in accordance with the provisions of this scheme.

(3) Nothing in this clause shall affect any obligation incurred or right accrued during any time when a person was a registered worker or a registered employer.

32. *Wages, allowances and other conditions of service of workers.*—(1) Without prejudice to the provisions of any award, it shall be, unless otherwise specifically provided for in this scheme, an implied condition of the contract between a registered worker (whether in the pool or on the monthly register) and registered employer that the rates, allowances and overtime, hours of work, rest intervals, leave with wages and other condition of service shall, subject to the provisions of sub-clauses (2), (3), (4), (5) and (6), be such as may be fixed by the Board for each category of workers.

(2) For the purpose of fixing rates of wages, allowances and overtime, hours of work, rest interval, leave with wages and other conditions of service (hereinafter collectively referred to as “the conditions of the service”) of the registered workers or for revising or modifying the same, the Board shall call upon the Associations of employers and Trade Unions of workers covered by this Scheme to make such representation as they may think fit, as respects the conditions of service which may be fixed or revised or modified under this scheme in respect of registered unprotected workers. If there is no such Association of employers and Union of workers, then, such representations from registered employers and workers may be invited on a notice published in such manner as the Board may think fit.

(3) Every such representation shall be in writing and shall be made within such period as the Board may specify and shall state the conditions of the service which in the opinion of the person making the representation would be reasonable having regard to the capacity of the employers to pay the same or comply with or to any other circumstances, which may seem relevant to the persons making the representations.

(4) The Board shall take into account the representations aforesaid, if any, and after examining all the materials placed before it, shall fix or revise, or as the case may be, modify the relevant conditions of the service of the registered workers.

(5) In fixing, revising, or as the case may be modifying the conditions of service of the registered workers, the Board shall have regard to the cost of living, the prevalent conditions of service in comparable employments in the local area, the capacity of the registered employer to pay and any other circumstances which may seem relevant to the Board.

(6) The conditions of service fixed, revised, or modified, as the case may be, by the Board shall take effect either prospectively or retrospectively from such date as the Board may decide. The decision of the Board, shall be communicated to the registered workers and employers in such manner as the Board thinks fit.

33. *Disbursement of wages and other allowances to registered workers.*—The wages and levy payable by the registered employers shall be remitted by the registered employers by cheque to the Secretary of the Board every month. The Secretary thereupon shall arrange to disburse the wages and other dues, if any, to the registered workers on a specified day every month subject to deductions recoverable from them under this scheme.

34. *Disciplinary procedure.*—(1) (i) The Personnel Officer may, on receipt of the information whether on a complaint or otherwise that a registered employer has failed to carry out the provisions of this scheme, after investigating the matter, give him a warning in writing, or

(ii) where in his opinion, a higher penalty is merited, the Personnel Officer shall report the case to the Chairman who may then cause such further investigation to be made as he may deem fit, and take any of the following steps as regards that employer, that is to say, he may—

(a) censure him and record the censure in his record sheet ; or

(b) subject to the approval of the Board and after one month’s notice in writing given to the registered employer, remove his name from the employers’ register for such period as may be determined by the Board or permanently.

(2) A registered worker in the pool who fails to comply with any of the provisions of the scheme or commits any act of indiscipline or misconduct may be reported in writing to the Personnel Officer who may after investigating the matter give him a warning in writing, or suspend him for a period not exceeding four days.

(3) Where in the opinion of the Personnel Officer, a higher punishment than that provided in sub-clause (2) is merited, he shall report the case to the Chairman.

(4) On receipt of the written report from the Personnel Officer under sub-clause (3) or from employers or any other person that a registered worker in the pool has failed to comply with any of the provisions of this scheme or has committed an act of indiscipline or misconduct or has consistently failed to produce the standard or *datum* output or has been inefficient in any other manner, the Chairman may make or cause to be made such further investigation as he may deem fit and thereafter take any of the following steps, as regards the worker concerned, that is to say, he may impose any of the following penalties, namely :—

(a) give him a warning in writing;

(b) suspend him for a period not exceeding for days;

(c) terminate his services, after giving one month's notice or one month's wages inclusive of dearness allowance in lieu thereof; or

(d) dismiss him.

(5) Before any action is taken under the clause the person concerned shall be given an opportunity to show cause why the proposed action should not be taken against him.

(6) (a) During the pendency of investigations under sub-clause (2) and (4) above, the worker concerned may be suspended by the Chairman.

(7) Without prejudice to the powers of the Chairman under clause 35, a registered employer shall have full powers to take disciplinary action against monthly workers employed under him.

35. *Special disciplinary powers of the Chairman*,— (1) Notwithstanding anything, contained in the scheme if the Chairman is satisfied after enquiry that a “go slow” has been resorted to by any gang of registered workers or any individual worker and is being continued or repeated by the same group or worker or different groups or workers on the same or different places of work, he may make a declaration in writing to that effect.

(2) When a declaration under sub-clause (1) has been made it shall be lawful for the Chairman,—

(i) in the case of monthly workers, to take, without prejudice to the rights of the registered employers, such disciplinary action including removal against such workers as he may consider appropriate; and

(ii) in the case of registered workers in the pool, to take such disciplinary action including dismissal against such workers as he may consider appropriate.

(3) The Chairman may take disciplinary action,—

(i) where “go slow” is resorted to by a gang, against all the members of the gang ; and

(ii) where “go slow” is resorted to by a worker, against the worker concerned.

(4) Before any disciplinary action is taken under this clause against any worker or any gang of workers, such workers or gang shall be given an opportunity to show cause why the proposed action should not be taken against him or it :

Provided that, the Chairman may, before giving an opportunity to show cause under this sub-clause, suspend from work any worker or gang of workers immediately after a declaration has been made under sub-clause (1).

(5) A declaration by the Chairman that a “go slow” has been resorted to by a worker or a group of workers shall be final, and shall not be liable to be questioned on any ground whatsoever.

36. *Termination of employment.*— (1) The employment of a registered worker shall not be terminated except in accordance with the provisions of this scheme.

(2) A registered worker in the pool shall not leave his employment with the board except by giving fourteen days' notice in writing to the Board of forfeiting fourteen days wages inclusive of dearness allowances in lieu thereof.

(3) When the employment of a registered worker with the Board, has been terminated under sub-clauses (1) and (2), his name shall forth with be removed from register or record by the Board.

37. *Appeals by workers.*— (1) Save as otherwise provided in this clause, a worker, in the pool who is aggrieved by an order passed by as authority under clause 34, may prefer an appeal against the order of the Personnel Officer to the Chairman and against the order of the Chairman to the State Government.

(2) A worker who is aggrieved by an order of the Secretary,—

(i) placing him in a particular group in the register or record; or

(ii) refusing registration under clause 15; or

(iii) requiring him under clause 28(4), (b) to undertake any work which is not of the same category to which he belongs, may prefer an appeal to the Chairman.

(3) Any worker who is aggrieved by an order under clause 16 (4) may prefer an appeal to the Chairman.

(4) No appeal shall lie where due notice has been given of the removal of the name of registered worker from the register or record in accordance with the instructions of the Board, if the ground of removal is that the registered worker falls within a class of description of workers whose names are to be removed from the register or record in order to reduce the size thereof :

Provided that, an appeal shall lie to the Chairman where the registered worker alleges that he does not belong to the class or description of workers referred to in the instructions of the Board. (5) Every appeal referred to in sub-clause (1), (2), (3) or (4) shall be in writing and be preferred within fourteen days of the date of receipt of the order appealed against:

Provided that, the appellate authority may, for reasons to be recorded, admit an appeal preferred after the expiry of fourteen days.

38. *Appeals by employers.*—(1) (i) A registered employer who is aggrieved by on order of the Personnel Officer under clause 34(1), (ii) may appeal to the Chairman;

(ii) in the case of an appeal against an order under clause 34(1)(ii)(b), the Chairman shall forthwith refer the matter to the State Government. The State Government shall make such order on an appeal as it thinks fit.

(2) Every appeal referred to in sub-clause (1) shall be writing and preferred within fourteen days of the receipt of the order appealed against:

Provided that, the appellate authority may for reasons to be recorded, admit an appeal preferred after the expiry of fourteen days.

39. *Powers of revision of Chairman.*— Notwithstanding anything contained in the scheme, the Chairman in case of an order passed by Personnel Officer under clause 34 may at any time call for the record of any proceeding in which the Personnel Officer has passed the order for the purpose of satisfying himself as to the legality or propriety thereof and may pass such order in relation thereto as he may think fit:

Provided that, the Chairman shall not pass any order under this clause which may prejudicially affect the interests of any person without giving such person a reasonable of being heard.

40. *Stay of order in case of certain appeals.*—Where an appeal made by a worker in accordance with the provisions of 37 against an order of termination of service on one month's notice or where an appeal is preferred by an employer in accordance with the provisions of clause 35 against an order removing his name from the employers register under clause 34(1), (ii) (b) the appellate authority may suspend the operation of the order appealed from pending the hearing and disposal of the appeal.

41. *Cost of operating the Scheme and provisions for amenities and benefits to registered workers.*— (1) The cost of operating this scheme and for providing different benefits, facilities and amenities to registered workers as may be provided in the Act and under this Scheme, shall be defrayed by payments made by the registered employers to the Board. Every registered employer shall pay to the Board such amount by way of levy in respect of registered workers allotted to and engaged by him as the Board may, from time to time, specify by public notice or written order to the registered employers and in such manner and at such time as the Board may direct.

(2) In determining what payment are to be made by the registered employers under sub-clause (1), the Board may fix different rate of levy for different categories of work or workers, provided that, the levy shall be so fixed that the same rate of levy will apply to all registered employers who are in like circumstances.

(3) The Board shall not sanction any levy exceeding fifty per cent, of the estimated total wage bill calculated on the basis of the daily time rate wage without the prior approval of the State Government.

(4) A Registered employer shall on demand make a payment to the Board by way of deposit or provide such other security for the due payment of the amount referred to in sub-clause (1) as the Board may consider necessary.

(5) The Secretary shall furnish, from time to time, to the Board such statistics and other information as may reasonably be required in connection with the operation and financing of this scheme.

(6) If a registered employer fails to make the payment due from him under sub-clause (1) Within the time specified by the Board, the Secretary shall serve a notice on the employer to the effect that, unless he pays his dues within three days from the date of receipt of the notice, the supply of registered workers to him shall be suspended. On the expiry of the notice period, the Secretary shall suspend the supply of registered workers to a defaulting employer until he pays his dues.

42. *Provident Fund and Gratuity.*— (1) The Board shall frame and operate rules providing for Contributory Provident Fund for registered workers. The rules shall provide for the rate of contribution, the manner and method of payment and such other matters as may be considered necessary:

Provided that, pending framing of the rules, it shall be lawful for the Board to fix rates of contribution and the manner and method and payment thereof.

(2) In framing rules for the contributory provident fund, the Board shall take into consideration the provision of the Employees' Provident Fund Act, 1952 (XIX of 1952), as amended from time, and the Schemes made thereunder for any establishment.

(3) The Board shall frame rules for payment of gratuity for registered workers.

(4) In framing rules for the payment of gratuity for registered workers, the Board shall take into consideration the provisions of the Payment of Gratuity Act, 1972 (39 of 1972), as amended from time to time.

(5) The rules for provident fund and Gratuity framed by the Board shall be the previous approval of the State Government.

43. *Penalties.*— Whoever contravenes the provisions of the clause 14, 29 and 30 shall, on conviction, be punished,—

(1) if it is a first contravention, with imprisonment for a term which may extend to three months, or with fine which may extend to five hundred rupees, or with both;

(2) if it is a subsequent contravention, with imprisonment for a term which may extend to six months, or with fine which may extend to one thousand rupees, or with both;

(3) if such contravention continues after the subsequent conviction, with a fine which may extend to one hundred rupees for each day on which the contravention is made till the said contravention continues.

FORM 'A'
(Clause 14)

THE MAHARASHTRA FISHING INDUSTRIES LABOUR BOARD FOR FISHERMEN
AND OTHER MANUAL WORKERS
(Application for the registration of employer)

Registration No. _____, Dated the _____
(to be filled in by office).

1. Name and Address of the Establishment and
Tel. No.
2. Whether a firm or a company
Name of the Proprietor.
Partner/ (1)
Partner/s (2)
Director/s (1)
Director/s (2)
3. Are you a member of any Association ? if so,
state the name of the Association.
4. Whether your Establishment is registered under
the Maharashtra Shops and Establishments Act,
if so, state the Registration No.
5. The Places of work with location in details where
the loading, unloading, stacking, carrying, etc.
of goods is carried on in connection with Trade /
Business of the Establishment.
6. Are you employing workers through contractors ?
if so, state the name of the contractor.
7. Are you employing workers through Tolli ? if so,
state the name of the Mukadam/s of the Tolli/s,
or of all Workers.
8. Total No. of fishing Boats operated.

Date :

Place :

Signature of the Applicant.

By Order and in the name of the Governor of Maharashtra,

N. D. THORVE,
Desk Officer.